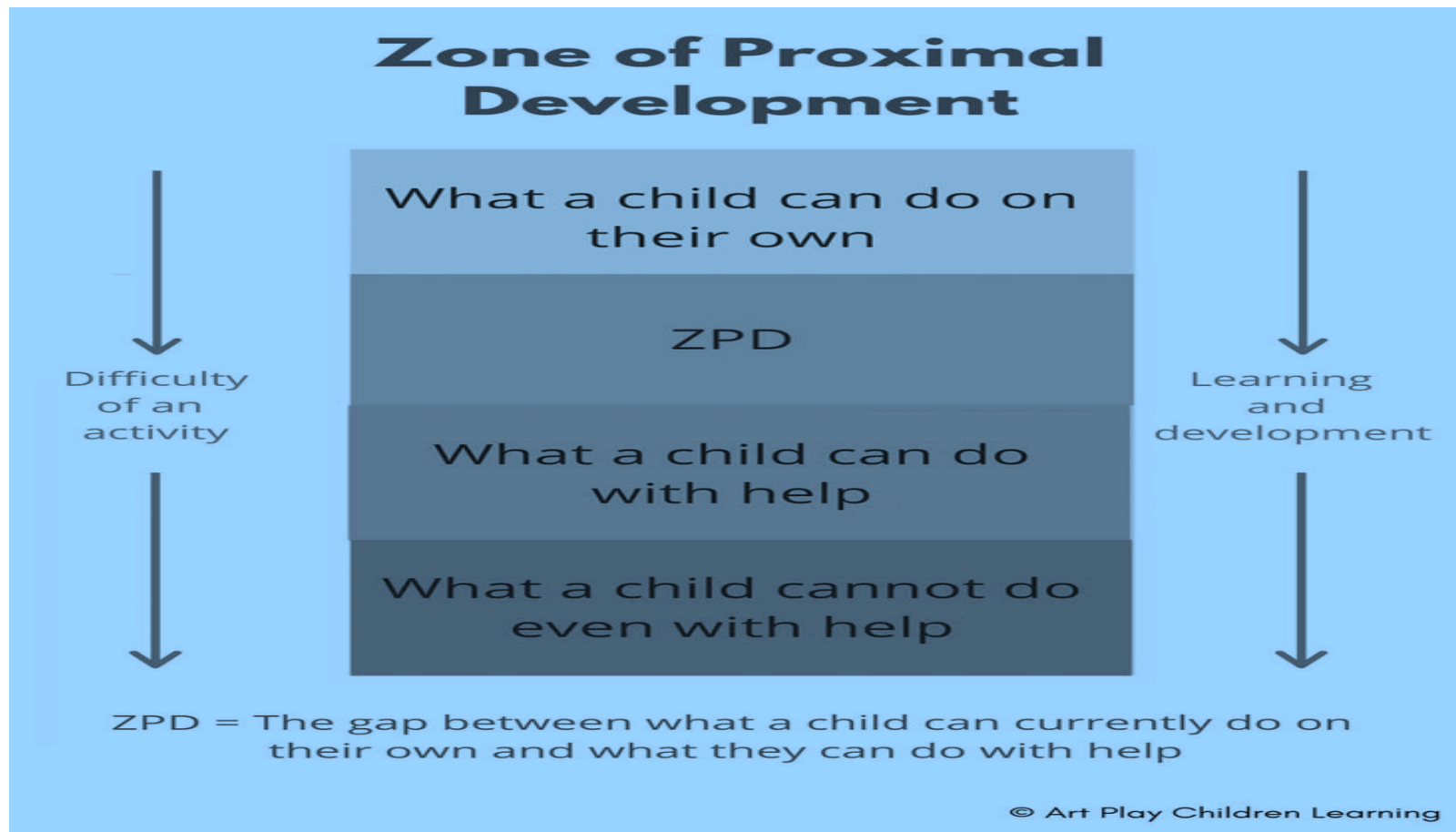

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΕΠΕ)

Ο Οδηγός ανά χείρας δημιουργήθηκε για την υποστήριξη του περιεχομένου της επιμορφωτικής δράσης με θέμα «**Εξατομικευμένος Παιδαγωγικός Προγραμματισμός σε Διαφοροποιημένο Περιβάλλον Μάθησης: Θεωρία και Πράξη**» που διοργανώθηκε και υλοποιήθηκε διαδικτυακά, στις 27 και 28 Νοεμβρίου 2023, από τους Συμβούλους Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης Πειραιά, Θεοδώρα (Ντορέττα) Αστέρη, Γεώργιο Μπαλαμώτη και Σταυρούλα Ποζαπαλίδου.

Η συνημμένη **ρουμπρίκα για το ΕΠΕ** μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε πλαίσιο εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ, ΤΕ, ΠΣ) οπότε και σε κάθε πεδίο του Οδηγού, δίδονται ενδεικτικές περιγραφές και ενέργειες που μπορούν να εφαρμοστούν με την κατάλληλη προσαρμογή στα δεδομένα του παιδιού και του πλαισίου υποστήριξης του.

Ο Οδηγός στοχεύει να υποστηρίξει την ποιότητα του έργου σας **ώστε να συγκροτήσετε μια διεπιστημονική ή διαθεματική εκπαιδευτική ομάδα, να συμβάλλετε στην υιοθέτηση διαφοροποιημένων διδακτικών πρακτικών από το σύνολο των εκπαιδευτικών και να υλοποιήσετε μια πλήρως πλαισιωμένη και ολοκληρωμένη εξατομικευμένη παρέμβαση.**

Όλες οι αναφορές και φράσεις είναι **ενδεικτικές** της μεθοδολογίας και της πρακτικής που ακολουθούμε κατά την εξατομικευμένη υποστήριξη του μαθητή/της μαθήτριας.

Ο Οδηγός **δεν αντικαθιστά** τα έγγραφα που εκάστοτε σας ζητείται να συμπληρώσετε και, συνήθως, φέρουν τα σήματα του ΕΣΠΑ.

Η αξία του έγκειται στο ότι περιλαμβάνει όλες τις πιθανές ή δυνατές διαδικασίες για την εξατομικευμένη υποστήριξη **συμπεριλαμβάνει και συνθέτει** ένα ενιαίο παιδαγωγικό σχέδιο όλα τα απαιτούμενα έντυπα. Επιπλέον, **εμπεριέχει και νοηματοδοτεί** όλα τα δεδομένα που συνήθως κατατίθενται στο φάκελο του μαθητή/της μαθήτριας και στο αρχείο του σχολείου.

Καλή επιτυχία!

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Αυτό το πεδίο είναι σημαντικό να ολοκληρώνεται κατόπιν μιας συνέντευξης με τον γονέα και αφού έχουμε λάβει πληροφορίες από τη σχολική μονάδα. Ιδιαίτερη προσοχή στα στοιχεία της δεύτερης στήλης που περιγράφουν το σχολικό ιστορικό

ΕΠΩΝΥΜΟ		ΗΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	
ΟΝΟΜΑ		ΤΑΞΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	
ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ		ΕΠΑΝΑΦΟΙΤΗΣΕΙΣ	
ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ		ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗΣ	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		Προγενέστερη Υποστήριξη από ΠΣ/ΣΜΕΑΕ	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ Επικοινωνίας		ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ	

Τηλέφωνο επικοινωνίας που δίνει ο γονέας -κηδεμόνας με τον οποίο θα παρακολουθήσουμε το ΕΠΕ.

ΕΠΑΝΑΦΟΙΤΗΣΕΙΣ (Ναι στην Α, Μετεξεταστέος σε 2 μαθήματα στην Α' και 4 στη Β')

Στοιχεία Γνωμάτευσης: Αριθμός πρωτοκόλλου/φορέας, συμπέρασμα της διαγνωστικής αξιολόγησης.

Προγενέστερη υποστήριξη: 1^η χρονιά με ΠΣ ή πληροφορίες για την υποστήριξη που έχει προηγηθεί σε άλλες χρονιές. Παραμένει πάντα σημαντική πληροφορία (ακόμη και στο Λύκειο) το πρόγραμμα υποστήριξης των πρώτων χρόνων.

Μεταβάσεις : Αναζητούμε πληροφορίες και από προηγούμενα πλαίσια καθώς και να μεταφερθεί ο φάκελος του μαθητή/της μαθήτριας (αλλαγή σχολικού πλαισίου από ιδιωτικό σε δημόσιο, από πρώιμη, από σχολείο γενικό, συνεκπαίδευση. Σημαντική πληροφορία η «κατ' οίκον» ή «κατ' ιδίαν» και οι μακροχρόνιες απουσίες από το σχολείο λόγω νοσηλείας ή άλλων προβλημάτων.

Σημείωση

ΤΑ **ΤΟΝΙΣΜΕΝΑ ΣΗΜΕΙΑ** υποδηλούν ενεργούς συνδέσμους που σας παραπέμπουν σε πηγές για

- (α) εκπαιδευτικό υλικό,
- (β) ψηφιακά παιχνίδια,
- (γ) φύλλα εργασίας,
- (δ) καρτέλες, δράσεις,
- (ε) στοχοθεσία,
- (στ) δομημένα προγράμματα σπουδών
- (ζ) ρουμπρίκες και οδηγούς για την περιγραφική αξιολόγηση.

Σε περίπτωση που δεν κατευθύνονται απευθείας μπορείτε να μεταφέρετε το σύνδεσμο με copy-paste στον φυλλομετρητή σας.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Όνοματεπώνυμο	Ειδικότητα	Θέση
---------------	------------	------

Η ομάδα των εκπαιδευτικών που συμμετέχει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του ΕΠΕ περιλαμβάνει οποιαδήποτε ειδικότητα ή θέση-ρόλο στο σχολείο (εκπαιδευτικός, διευθυντής, εκπαιδευτικό προσωπικό από το ΚΕΔΑΣΥ).

Η ομάδα, συνεπώς, συγκροτείται καταρχήν από τα άτομα που σχεδιάζουν και υλοποιούν το πρόγραμμα, όπως οι εκπαιδευτικοί της Παράλληλης Στήριξης, του Τμήματος Ένταξης και της ΕΔΥ του σχολείου καθώς και οι εκπαιδευτικοί υπεύθυνοι της τάξης (πρωτοβάθμια) ή των μαθημάτων (δευτεροβάθμια) ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού, οι οποίες πολλές φορές ξεπερνούν τις σχολικές δεξιότητες γραμματισμού και προϋποθέτουν εξατομικευμένο προγραμματισμό κατά τα διαλείμματα και τον ελεύθερο χρόνο καθώς και κατά τα μονόωρα μαθήματα και τα μαθήματα των ειδικοτήτων.

Έχουμε δει πολύ αποτελεσματικές εφαρμογές ΕΠΕ από εκπαιδευτικούς με ειδικότητες των τεχνών, σε μαθήματα που εμπεριέχουν δράση όπως της φυσικής αγωγής και της τεχνολογίας ή των υπολογιστών.

Θέση: Στην περίπτωση που λειτουργεί ΕΔΥ στο σχολείο θα ενταχθεί στην ομάδα. Στα επόμενα κεφάλαια θα αναλυθούν η στοχοθεσία, οι εκπαιδευτικές «υπηρεσίες» και τα πεδία παρέμβασης- το πρόγραμμα που θα ακολουθηθεί. Στην παιδαγωγική ομάδα μπορεί να συμμετέχει ο/η Σύμβουλος Σχολικής Ζωής ή Σύμβουλος Καθηγητής (ΕΠΑΛ).

3. Διαπιστωτική –Αρχική & Διαγνωστική Αξιολόγηση

Αυτό το πεδίο μπορεί να συμπληρώνεται κατά τη διάρκεια της έρευνας –δράσης για το ΕΠΕ και καθώς συλλέγονται στοιχεία από τις διαφορετικές πηγές. Είναι σημαντικό να αναφέρονται οι πηγές. Και τα εργαλεία των διαπιστώσεων και της αρχικής μας αποτίμησης του

Αναφέρετε ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ ή και ποια στοιχεία έχετε αξιοποιήσει από κάθε υλικό.

Από τη γνωμάτευση του ΚΕΔΑΣΥ	ΝΑΙ (ως προς τις ειδικές ανάγκες).
Από άλλες γνωμοδοτήσεις	Από το ΚΕΝΤΡΟ τάδε ως προς το πρόγραμμα αποκατάστασης
Από την περσινή Αξιολόγηση	ΝΑΙ ως προς τη σχολική πρόοδο. Οι πληροφορίες μπορεί να προέρχονται από τους εκπαιδευτικούς του
Από το περσινό ΕΠΕ & διευθυντή/διευθύντρια του σχολείου	ΝΑΙ
Από φετινές διαπιστωτικές δοκιμασίες	Άτυπες, διαπιστωτικά τεστς, παρατηρήσεις (επισυνάπτονται) Ιδέτε επίσης Μεθοδολογία αξιολόγησης των μαθησιακών δυσκολιών στο δημοτικό και γυμνάσιο https://iep.edu.gr/docs/pdf/LD_Panteliadou_B.pdf

Για την παιδαγωγική αξιολόγηση εντοπίστε τα κατάλληλα εργαλεία στην ιστοσελίδα ΙΕΠ/ μονάδα Ειδικής & Συμπεριληπτικής εκπαίδευσης ΙΕΠ

1. Για τις μαθησιακές δυσκολίες στη Γλώσσα, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες <https://iep.edu.gr/el/link-eniaia1/diaforopoiisi>

2. στο προσβάσιμο εργαλεία αξιολόγησης για την παρέμβαση όπως:

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/kinhtikothta-a-b-dhmotikou>

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΡΟΣΟΧΗΣ: <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/epitelo-psifiako-ekpaideftiko-yliko-gia-mathites-me-provlimata-prosoxis-kai-sygkentrosis>

ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΑΥΛΙΣΜΟ <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/oedro-enhmerwtika-fylladia>

Στο 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Πειραιά

<https://kentro-ekpaideytikis-symvoyleytikis-ypostirixis-peiraia.webnode.page/contact/>

Στο 2^ο ΚΕΔΑΣΥ Πειραιά

<http://2kesy-peiraia.att.sch.gr/>

4. Παιδαγωγικές συσκέψεις

Συμφωνήστε στην ομάδα τις ανάγκες σας για συνεδριάσεις. Διερευνήστε τη δυνατότητα να εξασφαλίσετε τη συνεργασία του γονέα από την αρχή. Ορίστε την περίοδο που θα κάνετε την ανασκόπηση ανάλογα με τους βραχυχρόνιους στόχους. Είναι καλό στα πρώτα θετικά αποτελέσματα να κάνετε μια ανασκόπηση για να τα επιβεβαιώσετε και να επιβραβεύσετε. Επίσης, αν μετά από ένα τρίμηνο δεν βλέπουμε αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠΕ ίσως χρειάζεται ανασκόπηση.

<p>Αρχική (ημερομηνίες...) Ενδιάμεση ανασκόπηση (ημερομηνίες...) Ετήσια ανασκόπηση Άλλο</p>	<p>Έκτακτη - Ενημερώστε για την ημέρα και ώρα που μπορεί να γίνει μια έκτακτη συνάντηση αν προκύψει μια σημαντική αλλαγή ή ανάγκη: π.χ. κάθε πρώτη Παρασκευή του μήνα ή τις Τρίτες την τέταρτη ώρα Ποιός: Παιδαγωγική ομάδα, με ΚΕΔΑΣΥ, με διευθυντή/διευθύντρια, με Σύμβουλο Εκπαίδευσης, άλλος συνεργάτης ή/και εξωτερικός σύμβουλος που υποστηρίζει την οικογένεια.</p>
<p>Συμμετοχή Γονέων/κηδεμόνων σε σύσκεψη: αρχική (ΗΗ/ΜΜ/ΕΕ), ενδιάμεση και τελική Είναι σημαντικό να εμπλέκονται από την αρχή και να συμβάλλουν με κοινούς στόχους και στρατηγικές στην πρόοδο του παιδιού. Το ΕΠΕ είναι ένας καλός οδηγός για να συμβουλευόμαστε τους γονείς ως προς τις εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού αλλά και να ενημερωθούμε για το μοντέλο ανατροφής και υποστήριξης που ακολουθούν οι γονείς</p>	

Μητρική γλώσσα & τρόπος επικοινωνίας των γονέων / κηδεμόνων με το παιδί

Μας ενδιαφέρουν τα εξής:

Ποια γλώσσα μιλά το παιδί στο σπίτι; Ποιος βοηθά το παιδί στο σπίτι στη μελέτη; Αν διαβάζει κάποιος στο σπίτι, αν υπάρχουν δηλαδή πρότυπα εκτίμησης του γραπτού λόγου;

Αν υπάρχει επικοινωνία, διάλογος, ευκαιρίες να εκφράσει το παιδί τα συναισθήματά του.

Αν υπάρχει κάποιος συνεργάτης μας στην προετοιμασία του παιδιού (π.χ. να το συνοδεύσουν σε ένα μουσείο ή άλλο χώρο ώστε να συλλέξει υλικό, φωτογραφίες που θα χρειαστούν για το μάθημα).

(αν δεν είναι ελληνικά)

Εξασφαλίστηκε διερμηνέας για τη συνεργασία μας, αν οι γονείς δεν μιλούν καλά τα ελληνικά ή μιλούν σε ΕΝΓ; Ποιος είναι ο διαμεσολαβητής;

5. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ (ενδιαφέροντα, κλίσεις, κλπ)

Από τις πηγές που αναφέρετε στην ενότητα «3. Διαπιστωτική – Αρχική-Διαγνωστική Αξιολόγηση» επιλέξτε να περιγράψετε την εικόνα του παιδιού, αναφέροντας μόνο τα απολύτως αναγκαία και αυτά που αφορούν την σχολική πρόοδο και τον προγραμματισμό σας.

Η παράγραφος αυτή δεν πρέπει να ξεπερνά τις 500 λέξεις.

Τα πεδία της περιγραφικής αποτύπωσης της μαθησιακής και σχολικής συμπεριφοράς αφορούν στα εξής:

Γενική-Αδρή εντύπωση

Ψυχολογική εκτίμηση

Σχέσεις με τους ομήλικους

Σχέσεις με το εκπαιδευτικό προσωπικό

Κοινωνική σχολική ζωή (φίλοι, ενδιαφέροντα-προτιμήσεις ως προς τη σχολική ζωή)

Προφορικός λόγος- Έκφραση

Λεξιλόγιο (εκφραστικό και αντιληπτικό) και Γνώση του λεξιλογίου και της ορολογίας των μαθημάτων.

Κοινωνικές δεξιότητες-Επικοινωνία

Επιτελεστικές λειτουργίες (συγκέντρωση προσοχής, επικέντρωση στο έργο, μνήμη εργασίας / βραχυπρόθεσμα, ικανότητα απομνημόνευσης, κ.ά.)

Ικανότητα για παιχνίδι (τύπος παιχνιδιών που ενδιαφέρουν, συμπεριφορά κατά το παιχνίδι)

Συνεργασία και τήρηση των κανόνων

Ικανότητα για Σιωπηρή Εργασία

Ικανότητα για Εργασία στην ομάδα

Ικανότητα για αυτόνομη εργασία και μελέτη

Σχολικές δεξιότητες & Σχολικές γνώσεις (Γνώσεις σε σχέση με το πρόγραμμα σπουδών)

Δεξιότητες διαχείρισης του γραπτού λόγου (γραφή, ανάγνωση, κατανόηση από ανάγνωση, παραγωγή γραπτού λόγου)
Μαθηματική ικανότητα- Ικανότητα επίλυσης προβλήματος –Υπολογιστική ικανότητα
Οργάνωση –Αυτορύθμιση
Ικανότητα χειρισμού ορολογίας του προγράμματος σπουδών (επιστημονικές έννοιες, βασικό λεξιλόγιο)
Ικανότητες- Ταλέντα-Δυνατότητες (τέχνες, χόμπι, άθληση, κατασκευές, μαθησιακό στυλ, κ.ά.)

Παραδείγματα Διατύπωσης

Γενική-Αδρή εντύπωση

Πρόκειται για ένα συμπαθητικό, χαριτωμένο και κοινωνικό αγόρι, με χιούμορ και επίγνωση των αδυναμιών του. Γνωρίζει τους κοινωνικούς κανόνες και ξέρει να φέρεται σύμφωνα με τα κοινωνικά πρότυπα. Εμφανίζεται αρκετά ανασφαλής, με έλλειψη αυτό-πεποίθησης και ιδιαίτερο άγχος για την εικόνα του. Αντιμετωπίζει προβλήματα προσαρμογής, αυτό-συναισθήματος και ειδικές ακαδημαϊκές δυσκολίες. Ο μαθητής δυσκολεύεται σημαντικά να αναγνωρίσει τα συναισθήματα και την εξωλεκτική επικοινωνία και δεν μπορεί να εξηγήσει τα συναισθήματά του. Εξηγεί όλα τα δυσάρεστα συναισθήματα που νιώθει με τη λέξη «βαριέμαι» και όλα τα ευχάριστα συναισθήματα με τη λέξη «πατάτες τηγανητές».

Συμπεριφορά κατά την εργασία- Διαχείριση Συναισθημάτων

Συχνές εκρήξεις θυμού κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
Καταγράφεται διαταρακτική και αντιθετική συμπεριφορά του μαθητή κατά την ώρα του μαθήματος.
Κατά τη μετάβαση από το διάλειμμα παρατηρείται αυξημένη διάσπαση προσοχής και αδυναμία συγκέντρωσης στο σχολικό έργο.
Δεν κατανοεί τα όρια του δημόσιου και του ιδιωτικού.
Γνωρίζει τους κανόνες διαλόγου και κατορθώνει να τους τηρήσει με συστηματική παρότρυνση.

Εκρήξεις θυμού όταν του τίθενται όρια/ όταν γίνονται υποδείξεις.

Οι περισσότερες παραινέσεις τη δασκάλας για εργασία ακολουθούνται από εκρήξεις επίθεσης στο πρόσωπο της.

Χρήση μη παραδεκτών εκφράσεων θυμού και αντιδραστικής συμπεριφοράς.

Διαπραγματεύεται συχνά πριν από κάθε εργασία ως προς τα καθήκοντά της και ζητά να της συμπληρώσουν άλλοι τις ασκήσεις.

Μικρή ανοχή στην αναβολή/στη ματαίωση.

Κατά τη σχολική εργασία παρατηρούνται συχνές εκρήξεις θυμού και αίσθημα απογοήτευσης.

Παραιτείται γρήγορα από την προσπάθεια.

Δέχεται βοήθεια και ακολουθεί τις οδηγίες.

Ζητά με κατάλληλο τρόπο τη βοήθεια για να ολοκληρώσει ή για να κατανοήσει μια εργασία.

Σχολικές δεξιότητες

Ως προς τις ειδικές διεργασίες της μάθησης, η μαθήτριά εμφανίζει στους περισσότερους τομείς εξαιρετικές επιδόσεις με παράλληλες νησίδες αδυναμίας.

Η ικανότητα επικοινωνίας τόσο η λεκτική όσο και η εξωλεκτική είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένες. Δημιουργεί αμέσως επαφή με το συνομιλητή του.

Η φωνολογική ενημερότητα δεν έχει αναπτυχθεί αν και αναγνωρίζει και διακρίνει όλα τα γράμματα.

Συνθέτει απλές συλλαβές αλλά όχι λέξεις και όταν αντιγράφει κοιτά ένα προς ένα τα γράμματα. Η γραφοκινητική του ανάπτυξη υπολείπεται σημαντικά. Αν και κάνει καλό τριποδικό κράτημα του μολυβιού και γράφει στη σωστή φορά τα γράμματα, ο γραφικός του χαρακτήρας είναι πολύ ανώριμος, δεν στέκει πάνω στη γραμμή, δυσκολεύεται να γράψει το ξ και το ζ και γράφει το όνομά του με κεφαλαία και αντιστροφή του «κλ» στο όνομά του.

Γνωρίζει τη βασική ορολογία της ύλης του και μπορεί να υποδείξει σε ποιο σημείο του βιβλίου έχει προχωρήσει η ύλη.

Εργάζεται αυτόνομα στο σχολικό εγχειρίδιο για τα πρώτα δέκα λεπτά του μαθήματος/ με μικρές παροτρύνσεις/ με συστηματική υπόδειξη και δειγματισμό.

Αποφεύγει την ανάγνωση στην τάξη. Διστάζει να πάρει το λόγο παρά το ότι γνωρίζει την απάντηση και αντιστέκεται σε ανάλογες παροτρύνσεις από την εκπαιδευτικό της Παράλληλης Στήριξης.

Κατά την ώρα της παράδοσης δυσκολεύεται να παρακολουθήσει το βηματισμό.

Ικανότητα διαχείρισης γραπτού λόγου- Γλώσσα- Νέα Ελληνικά

Ο Παναγιώτης γνωρίζει τις βασικές έννοιες και έχει κατακτήσει τις βασικές δεξιότητες ως προς την ύλη των μαθημάτων Νέων Ελληνικών, Λογοτεχνία και είναι σε θέση να παράξει κείμενο με εννοιολογική συνάφεια όταν έχει επεξεργαστεί το κείμενο αναφοράς τμηματικά και με την υποστήριξη εννοιολογικών χαρτών.

Είναι σε θέση να αφηγηθεί μύθο με απόλυτη ακρίβεια ως προς τα γεγονότα, αλλά δεν κατορθώνει να αναλύσει κριτικά τα περιγραφόμενα.

Δεν αναπτύσσει προβλεπτικά σχήματα ως προς το υπό μελέτη κείμενο.

Η γραμματολογική επεξεργασία είναι ακριβής, με ελάχιστα λάθη. Κατά την παραγωγή κειμένου η σύνταξη των προτάσεων και η δομή του κειμένου δεν έχουν νοηματική συνέχεια και συνέπεια και χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης.

Σημαντική δυσκολία αντιμετωπίζει στην αυτοδιαχείριση της μελέτης των μαθημάτων του και στην κατανόηση αφηρημένων εννοιών καθώς και στην αναγωγή σε μεταφορικά σχήματα του λόγου.

Γνωρίζει τα γραμματολογικά φαινόμενα.

Κατανοεί μεταφορές και παρομοιώσεις.

Μαθηματική Ικανότητα

Ο μαθητής λύνει τις ασκήσεις του μαθήματος με σημαντική υποστήριξη και αφού προηγηθεί ανάλυση του έργου σε μικρότερα βήματα. Η υπολογιστική ικανότητα σε κάθετες πράξεις είναι ακριβής αλλά δεν έχει αναπτύξει το μηχανισμό της στρογγυλοποίησης.

Η Μαρία κατανοεί την έννοια του αριθμού ως τάξη, απαριθμεί με όλους του τρόπους και εκτελεί προσθέσεις και αφαιρέσεις με σχετική βοήθεια και ελάχιστα λάθη.

Ο μαθητής δεν αναγνωρίζει τα μαθηματικά σύμβολα και δυσκολεύεται να εκτελέσει ασκήσεις εξισώσεων. Δυσκολεύεται να αντιληφθεί την έννοια του άγνωστου παράγοντα.

Χειρίζεται με άνεση πραξιακό- απτικό υλικό και ανταποκρίνεται με επάρκεια σε εκπαιδευτικό λογισμικό για αντίστοιχο πρόβλημα.

Η μαθήτρια δυσκολεύεται να αναπτύξει μια στρατηγική για την επίλυση προβλήματος δύο πράξεων ενώ η υπολογιστική της ικανότητα είναι αναπτυγμένη επαρκώς.

Εκτελεί πράξεις στρογγυλοποίησης με τη βοήθεια καρτέλας.

Ικανότητα κατανόησης και διαχείρισης επιστημονικής ορολογίας- Φυσικές Επιστήμες

Ο Γιάννης έχει ιδιαίτερη έφεση στις φυσικές επιστήμες και ιδιαίτερα στη Χημεία. Αντιμετωπίζει μεγάλη δυσκολία στην εκμάθηση των συμβόλων και της ορολογίας παρά την ευχέρειά του να εξάγει συμπεράσματα ή να αναπτύσσει προβλεπτικά σχήματα στα πειράματα.

Ο Παναγιώτης αντιλαμβάνεται τις έννοιες και την ορολογία του μαθήματος αλλά δυσκολεύεται σημαντικά να χρησιμοποιήσει την επιστημονική ορολογία κατά την εξέταση ή τη συζήτηση μέσα στην τάξη.

Η Μαρία χειρίζεται τις έννοιες της Φυσικής και της Βιολογίας με σχετική ευχέρεια όταν τις διδαχθεί με κατάλληλο υλικό και κυρίως μέσω «κοινωνικών ιστοριών».

Προφορικός λόγος

Ο προφορικός του λόγος είναι ώριμος συντακτικά, με πλούσιο περιεχόμενο ενώ το λεξιλόγιο του είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένο, με σπάνιες λέξεις των οποίων το νόημα μπορεί να εξηγήσει.

Η ικανότητα διαχείρισης εννοιών είναι πολύ καλή.

Χειρίζεται με άνεση γλωσσικές αναλογίες, μεταφορικό λόγο και παρομοιώσεις.

Είναι σε θέση

Η φωνή είναι μηχανική χωρίς εκφράσεις προσώπου και προσωδιακά χαρακτηριστικά.

Απαντά εύστοχα και θέτει ενδιαφέροντα ερωτήματα.

Παρακολουθεί με /Δείχνει ενδιαφέρον και περιέργεια σε συζήτηση στην τάξη.

Θέτει εύστοχα ερωτήματα.

Περιγράφει το μάθημα με τη βοήθεια οπτικού υλικού ή βίντεο.

Επικοινωνία- Ικανότητα εργασίας στην ομάδα

Συχνά αναζητά την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς και μιλά σαν ένας ενήλικας ενώ στην επικοινωνία με συμμαθητές δυσκολεύεται να τηρήσει τη συνθήκη για όσο χρόνο χρειάζεται. Κατά τη συνεργασία στην ομάδα επιδιώκει να επιβάλει τη γνώμη του στους συμμαθητές του με αποτέλεσμα, σε σύντομο διάστημα, να παρατηρούνται εντάσεις στην ομάδα και ο ίδιος να εκνευρίζεται και να αποχωρεί.

Επιτελεστικές Λειτουργίες

Σε όλων των ειδών τις δοκιμασίες, παρουσίασε σποραδική δυσκολία συγκέντρωσης της προσοχής και έντονη υπερκινητικότητα και παρορμητικότητα.

Η παρατηρητικότητα και η λειτουργική μνήμη αποδίδουν ικανοποιητικά.

Η σειριακή μνήμη και επεξεργασία εμποδίζονται σημαντικά. Οι ακολουθίες των ημερών, των μηνών και των εποχών καθώς και η αλφαβήτα βρίσκονται σε πλήρη σύγχυση.

Μπορεί να επεξεργαστεί λογικές ακολουθίες και να τεκμηριώσει ικανοποιητικά παρότι η σειριακή του επεξεργασία εμποδίζεται σημαντικά.

Η ικανότητα συγκέντρωσης προσοχής είναι ασυνεχής: Όταν βρίσκεται σε πλαίσιο άμεσης διδασκαλίας μπορεί να επικεντρωθεί και να συγκεντρωθεί στο έργο αλλά στην τάξη δεν δείχνει να μπορεί. Είναι πολύ κινητικός και με μυϊκή ένταση όταν εργάζεται στην καρέκλα του και δεν αντέχει για πολλή ώρα.

Η αντοχή εργασίας κυμαίνεται στα 10 λεπτά όταν καταλαβαίνει ότι ο βαθμός δυσκολίας της εργασίας είναι στο επίπεδό του.

Τις πρώτες πρωινές ώρες συγκεντρώνεται ικανοποιητικά στο μάθημα.

Ζητά συχνά διαλείμματα.

Αρνείται να επιστρέψει στην τάξη μετά το διάλειμμα.

Δεν ανέχεται την παραμικρή απόκλιση από τον κανόνα.

Δημιουργικές ικανότητες- Χόμπυ

Έχει δείξει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ρομποτική/ζωγραφική/φωτογραφία.

Παράγει έργα υψηλής αισθητικής αξίας.

Επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και παρακολουθεί με εργαλεία μέτρησης τη θερμοκρασία και φωτισμό στο χώρο.

Έχει υψηλή αίσθηση δικαίου.

Ιδιαίτερη ικανότητα στη χρήση υπολογιστή και στις ψηφιακές δεξιότητες.

Ιδιαίτερη έφεση στη Μουσική/Ρομποτική.

Εξαιρετική ικανότητα στην τήρηση του κανόνα και φέρνει σε πέρας επάξια τον ρόλο του διαιτητή ή μεσολαβητή στο παιχνίδι.

Στην ομαδική εργασία αναλαμβάνει τον ρόλο του χρονομέτρη με ακρίβεια και αποτελεσματικότητα.

Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Αν στην ομάδα συμμετέχει ο/η Ψυχολόγος, Κοινωνικός/-κή Λειτουργός, Λογοθεραπεύτρια/-πευτής, Εργοθεραπευτής/-πεύτρια, Φυσιοθεραπευτής/-πεύτρια ή Σχολικός Νοσηλευτής/-λεύτρια του σχολείου περιγράφονται επίσης οι εκπαιδευτικές ανάγκες του μαθητή/της μαθήτριας ως προς το μέρος του ΕΠΕ που θα ακολουθήσει.

6. ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

α/α/	Εκπαιδευτικές ανάγκες-Προτεραιότητες	Προτεινόμενες υπηρεσίες- Ειδικότητες	Ημερομηνία Έναρξης	Χρονική διάρκεια
------	--------------------------------------	--------------------------------------	--------------------	------------------

Ως πρωταρχικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όλα τα ζητήματα συμπεριφοράς & συναισθήματος: η προσαρμογή, οι ρουτίνες, η τήρηση των κανόνων, η βελτίωση της θέσης του στο κοινωνικό περιβάλλον μάθησης και τη σχολική κοινότητα, η κατάκτηση ενός επιπέδου αυτόνομης μάθησης και η βελτίωση της καθημερινότητας του παιδιού. Επιπλέον, αναφέρονται οι προτεραιότητες που αφορούν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εντός της τάξης. Η συμπλήρωση του έκτου τμήματος γίνεται με βάση την αξιολόγηση και το εβδομαδιαίο πρόγραμμα της τάξης, τη συνολική σχολική ζωή.

Εκπαιδευτικές ανάγκες-Προτεραιότητες

Σε αυτή τη στήλη καταγράφουμε τις κυριότερες εκπαιδευτικές ανάγκες στους δύο τομείς της σχολικής προσαρμογής και προόδου ως εξής:

(α) Τις προτεραιότητες που τίθενται για την υποστήριξη και προσαρμογή του παιδιού κατά τη διάρκεια όλης της σχολικής ζωής όπως η συμπεριφορά και οι ανάγκες στα διαλείμματα, στην αυλή, το παιχνίδι και οι ελεύθερες ώρες, στους χώρους αυτοεξυπηρέτησης, οι εκπαιδευτικές ανάγκες για την προσαρμογή στους κανόνες λειτουργίας σχολείου, κατά την προσέλευση, κατά την αποχώρηση και οι ανάγκες υποστήριξης της μετάβασης.

(β) Τις περιοχές παρέμβασης κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, ποιου μαθήματος/ποιας ειδικότητας/ποιου προγράμματος προγραμματίζονται.

Οι περιοχές παρέμβασης για τα παιδιά και τους νέους με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ανήκουν συνηθέστατα στις πέντε περιοχές του ΠΑΠΕΑ ήτοι (α) Μαθησιακή ετοιμότητα & Προφορικός λόγος- Λεξιλόγιο- Έκφραση, (β) Κοινωνικές δεξιότητες-Προσαρμογή στο περιβάλλον & Επικοινωνία (γ) Δημιουργικές δραστηριότητες-Επιτελεστικές λειτουργίες (συγκέντρωση προσοχής, επικέντρωση στο έργο, κ.ά), (δ) Σχολικές Δεξιότητες και (ε) Προ-επαγγελματική ετοιμότητα

Δείτε αναλυτικά το παράρτημα ΠΔ 301/1996 Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής-ΠΑΠΕΑ.

Οδηγός Σχεδιασμού και Υλοποίησης Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης

Σ.Ε. Ειδικής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης ΔΙΠΕ & ΔΙΔΕ Πειραιά

27-28 Νοεμβρίου 2023

Συμβουλευτείτε τις παρατηρήσεις και τα σχόλια συναδέλφων σας ανά περιοχή παρέμβασης και γιατί τη θεωρούν σημαντική στο πλαίσιο της δικής τους παρέμβασης και βαθμίδας στο [padlet: https://padlet.com/doretasteri/bookmarks-vvesbnt9zd5fge95](https://padlet.com/doretasteri/bookmarks-vvesbnt9zd5fge95)

Προτεινόμενες υπηρεσίες- Ειδικότητες

Ποιος αναλαμβάνει και σε ποια ώρα του εβδομαδιαίου προγράμματος την κύρια εποπτεία της συγκεκριμένης παρέμβασης: π.χ. στην προτεραιότητα της οργάνωσης της μελέτης και τεχνικές μελέτης. Η υπηρεσία μπορεί επίσης να είναι **Διαφοροποιημένες πρακτικές** της γενικής διδασκαλίας και συνεργατικές πρακτικές συνδιδασκαλίας (ενδεικτικά στοιχεία ιδέτε στο <https://blogs.sch.gr/thasteri/>).

Ημερομηνία Έναρξης- Χρονική διάρκεια

Πότε ξεκινά η συστηματική παρέμβαση στο συγκεκριμένο πεδίο (π.χ. έναρξη στο α' τρίμηνο, στο β' τετράμηνο) και ποια είναι η αναμενόμενη διάρκεια ώστε να επιτευχθεί ο βραχυπρόθεσμος στόχος, π.χ. ως το τέλος του τετραμήνου. Αυτό το τέλος είναι και η περίοδος επισκόπησης-αξιολόγησης των επιτευγμάτων.

7. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Το 7^ο πεδίο αφορά στον αμιγή παιδαγωγικό-διδακτικό προγραμματισμό, την ανάλυση έργου (την κατεξοχήν μεθοδολογία του διδακτικού σχεδιασμού στην εξατομικευμένη προσέγγιση), την τοποθέτηση του προγράμματος στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, την αναφορά σε δραστηριότητες που αναμένουμε να αναλάβει ο μαθητής και την παρουσίαση του υλικού-των μέσων ή πόρων που θα χρειαστούν, συμπεριλαμβανομένων έτοιμων «προγραμμάτων» που εξυπηρετούν το στόχο μας.

Περιοχές παρέμβασης (σχολική ώρα)	Μακροπρόθεσμοι στόχοι (ετήσιοι)	Βραχυπρόθεσμοι στόχοι	Δραστηριότητες	Υλικά-Μέσα
--------------------------------------	------------------------------------	-----------------------	----------------	------------

Ακολουθούν παραδείγματα σχεδιασμού του διδακτικού προγράμματος.

1. Στην πρώτη στήλη αναφέρονται οι περιοχές προτεραιότητας της 6^{ης} ενότητας, π.χ. μαθησιακή ετοιμότητα-ικανότητα και σχολικές δεξιότητες, προσαρμογή, συγκέντρωση προσοχής, δημιουργικές δραστηριότητες, κοινωνικότητα ή συνεργασία κ.ά. . Ταυτοχρόνως προσδιορίζεται η Σχολική Ώρα- στιγμή κατά την οποία θα υποστηριχτεί αυτή η περιοχή με συγκεκριμένο πρόγραμμα, π.χ. σε όλες τις μεταβάσεις, κατά την ώρα των Νέων Ελληνικών, στην έναρξη κάθε μαθήματος, μετά/πριν/κατά τα διαλείμματα, κατά την ώρα της ανάγνωσης, κατά την ώρα της Φυσικής.
2. Στη δεύτερη στήλη τίθενται οι στόχοι (σε μερικές περιπτώσεις αρκούν και αρμόζουν οι μακροπρόθεσμοι στόχοι που αναφέρονται στο ΠΑΠΕΑ. Όταν το ΕΠΕ εφαρμόζεται με συνδιδασκαλία (είτε πρόκειται για Παράλληλη Στήριξη είτε για Τμήμα Ένταξης) οι μακροπρόθεσμοι στόχοι αφορούν κυρίως τον σκοπό- τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών ή μέρους αυτού (τα minima, τα βασικά ή με διαφοροποίηση του βαθμού δυσκολίας).

3. Στην τρίτη στήλη ο κάθε μακρο-στόχος αναλύεται σε βραχυπρόθεσμους στόχους δηλαδή στα βήματα που οδηγούν στην επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου. Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι διατυπώνονται ως αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα: ενεργητικό ρήμα (υποκείμενο πάντα ο μαθητής) και οι συνθήκες που αναμένεται να εμφανιστεί (σε ποιο και πόσο χρόνο, σε ποιο ακριβώς πλαίσιο, με πόση καθοδήγηση ή υποστήριξη). Όταν το ΕΠΕ εφαρμόζεται με συνδιδασκαλία (είτε πρόκειται για Παράλληλη Στήριξη είτε για Τμήμα Ένταξης) οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι είναι ταυτόσημοι με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του νέου (ΠΣ ψηφιακή αποτύπωση https://iep.edu.gr/services/eduguide/index.php?gv_a=search-module) με τις αναγκαίες διαφοροποιήσεις που θα βρείτε εδώ ανά μάθημα και τάξη: <https://iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>.

4. Στη στήλη δραστηριότητες είναι σημαντικό να καταγράφουμε προτεινόμενες δραστηριότητες π.χ. συμπλήρωση φυλλαδίων, δημιουργία προσωπικού εικονο-λεξικού, κατασκευές. Επιπλέον ορίζουμε το πλαίσιο στο οποίο θέλουμε να εφαρμόζονται αυτές οι δραστηριότητες, πχ. Σε μικρή ομάδα, σε δυάδα, ατομική εργασία, με όλη την ομάδα-τάξη.

5. Στα Υλικά –Μέσα μπορείτε να αναφέρετε ολοκληρωμένα προγράμματα, υλικό, το τάδε εκπαιδευτικό λογισμικό, on line παιχνίδι, θεατρικό παιχνίδι, πρόγραμμα συστηματικής τροποποίησης συμπεριφοράς, με tokens, με αμοιβαία συμφωνία, με οπτικοποιημένο πρόγραμμα αυτοδιαχείρισης. Δείτε μερικά προτεινόμενα

Στόχοι μακροπρόθεσμοι

Παρουσιάζονται ενδεικτικές εκφράσεις για τους μακροπρόθεσμους στόχους. Δείτε επίσης τους μακροπρόθεσμους στόχους ανά περιοχή παρέμβασης στο ΠΑΠΕΑ, το σκοπό στα Προγράμματα Σπουδών <https://iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΓΙΑ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

Να τηρεί τους κανόνες της τάξης

Να γνωρίζει τους κανόνες σύνταξης.

Να επιλύει τις 3 από τις 5 ασκήσεις/ το 70% των φύλλων εργασίας.

Να κατακτήσει πλήρως τους στόχους της τάξης στο μάθημα της ΚΠΑ

Να αναγνωρίζει και χρησιμοποιεί ορθά τους ρηματικούς τύπους.

Να κατανοεί το περιεχόμενο συζήτησης σε οικείο θέμα

Να ζητά βοήθεια από την διδάσκουσα/τον διδάσκοντα με προσήκοντα τρόπο.

Να διατυπώνει σαφείς ερωτήσεις σε απορίες και ερωτήματα.

Να ζητά την έγκριση του διδάσκοντα προκειμένου να παρέμβει.

Να αυξήσει την αντοχή του στη ματαίωση επιθυμιών

Να εκφράζει το θυμό του με αποδεκτούς τρόπους.

Να σηκώνει το χέρι του όταν θέλει να ζητήσει το λόγο

Να αυξηθεί ο χρόνος παραμονής στο έργο προσεγγίζοντας το 70% του μέσου χρόνου της τάξης.

Να ελέγχει μόνος την απόδοσή του με την ολοκλήρωση της ενότητας.

Να αναλάβει ρόλο συνεργάτη της εκπαιδευτικού στην τάξη.

Να μάθει να μελετά μόνη τηρώντας τον προσδιορισμένο χρόνο εργασίας.

Να εντοπίζει τις άγνωστε λέξεις σε κείμενο του σχολικού εγχειριδίου

Να ονομάζει τα μέρη της συσκευής του πειράματος/ τους συντελεστές της εξίσωσης.

Να τηρεί τους κανόνες της τάξης/της συνομιλίας/της συνεργασίας στην ομάδα/στην μικρή ομάδα/σε δυαδικό πλαίσιο συνεργασίας.

Να κρατά σημειώσεις για την εργασία στο σπίτι.

Να παρακολουθεί το πρόγραμμά της αυτόνομα.

Να κατακτήσει τις βασικές έννοιες του μαθήματος

Να μειώσει την παρενόχληση συμμαθητών στην τάξη κατά την ώρα εργασίας.

Να συνεργάζεται με μικρή ομάδα συμμαθητών σε συγκεκριμένο έργο.

Να παρουσιάζει την εργασία του στην ομάδα και να απαντά σε ερωτήσεις συμμαθητών του.

Να κατανοεί ότι ο διδάσκων είναι συντονιστής όλης της ομάδας και να προσαρμόζεται στις οδηγίες του.

Να ακολουθεί τις οδηγίες και τις ρουτίνες κατά τις μεταβάσεις.

Να παράγει κείμενο με νοηματική δομή και συνέπεια.

Να κατακτήσει την ορολογία του μαθήματος και να την χρησιμοποιεί ορθά κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

Να αναπτύσσει πρόβλεψη για το αποτέλεσμα μαθηματικής πράξης.

Να επιλύει μαθηματικά προβλήματα των δύο πράξεων.

Να αναγνωρίζει τον άγνωστο παράγοντα σε συνάρτηση διακρίνοντας μεταξύ τριών.

Να προσέρχεται στην τάξη μετά από διάλειμμα και να οργανώνει το θρανίο του και το σχολικό υλικό στον αναμενόμενο χρόνο και αυτόνομα

Να αυξηθεί ο χρόνος παραμονής στην τάξη και στη σχολική εργασία στο 70% του προσδοκώμενου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΣΤΟΧΟΙΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

<p style="text-align: center;">ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕ ΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ</p>	<p style="text-align: center;">ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣ ΜΟΙ ΣΤΟΧΟΙ</p> <p>Δείτε παράρτημα του οδηγού για τη διατύπωση στόχων κατά Bloom ως προς <u>τους γνωστικούς στόχους</u></p>	<p style="text-align: center;">ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>Αναζητήστε επιπλέον δραστηριότητες στα Διαφοροποιημένα ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ Στην ιστοθέση του Π.Ι. http://www.pi-schools.gr/special_education_new/index_gr.htm επιλέγοντας ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ με ...νοητική υστέρηση/διάχυτες/προβλήματα όρασης/ακοής ειδικές μαθησιακές δυσκολίες/πολλαπλές/κινητικές/ταλέντα</p>	<p style="text-align: center;">ΜΕΣΑ/ ΧΩΡΟΣ/ΧΡΟΝΟΣ</p> <p style="text-align: center;">ΤΥΠΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ</p> <p>Αναζητήστε επιπλέον μέσα και υλικά στο Τμήμα Ένταξης, στην οικεία ΣΜΕΑΕ, στο διαδίκτυο.</p>
<p>Προσαρμογή στο σχολικό περιβάλλον</p>	<p>Να ακολουθεί τις ρουτίνες του σχολείου αυτόνομα Να ακολουθεί το πρόγραμμα της τάξης με οπτικούς δείκτες Να παραμένει στην τάξη καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος Να αποδεχτεί ότι</p>	<p>(μεταβατικό αντικείμενο) Όταν έρχεται στην ώρα του παίρνει ένα μπρελόκ που κρεμάει στον πίνακα και το δίνει στη δασκάλα του όταν φεύγει. Να παρακολουθεί το πρόγραμμα με έναν αυτοσχέδιο πίνακα (με βέλκρο). Παιχνίδια στο χώρο Κυνήγι θησαυρού Ξεναγήσεις στο χώρο Κίνηση στο χώρο με αλλαγές κίνησης κάθε φορά που σηματοδοτεί η δασκάλα Να επιμελείται το κουτί του/τη γωνιά</p>	<p>Κοινωνικές ιστορίες Στο προσβάσιμο οδηγός για κοινωνικές ιστορίες https://prosvasimo.iep.edu.gr/docs/pdf/KI/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5%20%CE%9A%CE%99.pdf Πρόγραμμα σταδιακής τροποποίησης της συμπεριφοράς Κάθε φορά που μπαίνει/βγαίνει στην/από την τάξη</p>

	<p>η δασκάλα είναι ο συντονιστής της τάξης. Να έρχεται στην ώρα του το πρωί στο σχολείο. Να παίζει στην τάξη και να κάθεται στη θέση του όταν χτυπά κουδούνι.</p> <p>Να ακολουθεί τους κανόνες του σχολείου και της τάξης αυτόνομα Να χειρίζεται με προσοχή τα σχολικά αντικείμενα</p>	<p>του/ντουλαπάκι με τα προσωπικά του αντικείμενα Κουκλοθέατρο ή χάρτινο θέατρο και τοποθέτηση των σκηνικών αντικειμένων Εξάσκηση στη λεπτή κινητικότητα Υιοθεσίες μικρών μαθητών από μεγάλους</p>	<p>Μεταβατικά αντικείμενα ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ Με επίδειξη Με καθοδήγηση Με αυτοκαθοδήγηση με οπτικούς δείκτες Με tokens (επιβράβευση) Με συστηματική τροποποίηση της συμπεριφοράς Με σταδιακή απόσυρση της βοήθειας Με πρόβα/ προπόνηση Με προετοιμασία Με τη συνεργασία συμμαθητή</p>
<p>Σειριακή/Γραμμική ή επεξεργασία μαθησιακού υλικού</p>	<p>Να θυμάται τις μέρες της εβδομάδας, τους μήνες κ.ά. σειρές Να βρίσκει τη θέση τυχαίου ζητούμενου σε σειρά Να</p>	<p>Να αναλάβει την ταξινόμηση υλικού στην τάξη. Να εκτελέσει ασκήσεις με άμεση διδασκαλία. Να φτιάξει ένα ταμπλό για την τάξη με όποια ακολουθία θέλει. Να διαβάζει σειρές συλλαβών λέξεων στη σωστή σειρά και με ρυθμό.</p>	<p>Κατασκευασμένο ατομικό υλικό για την καταγραφή και παρακολούθηση του προγράμματος (με φωτογραφίες, με σύμβολα, με tokens κλπ)</p> <p>Καρτέλες αυτορρύθμισης Κασετόφωνο για ηχογράφηση και διόρθωση.</p> <p>Σχεδιαγράμματα ροής προγράμματος. Οπτικό υλικό για την ακολουθία του περιεχομένου</p>

	<p>επεξεργάζεται σειριακά από τα αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω</p> <p>Να συμπληρώνει κενά σε λέξεις. Να συνθέτει συλλαβές και απλές λέξεις. Να κάνει ρίμες.</p> <p>Να μάθει να παρακολουθεί το πρόγραμμα της ημέρας. Να μάθει να χρονομετρά και να θέτει στόχους χρόνου στην εργασία του. Να μάθει να δέχεται βοήθεια στον έλεγχο των επιδόσεων.</p>	<p>Να τοποθετεί τα εργαλεία και υλικά του μαθήματος στην τάξη και στα σημεία που έχουν συμφωνηθεί με τον εκπαιδευτικό.</p>	<p>μαθήματος (π.χ. καρτέλες με εικόνες από κάθε κεφάλαιο του μαθήματος να της τοποθετήσει στην ιστορική ή εννοιολογική σειρά και να περιγράψει). Παράθυρα ανάγνωσης για την εξάσκηση στην ανάγνωση με γραμμική επεξεργασία.</p> <p>Υλικό από τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων όπως</p> <p>410. «Η Διδασκαλία της χωρικής σκέψης»</p> <p>Marathon Data Systems</p> <p>Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α' - ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου</p>
--	---	--	---

<p>Συγκέντρωση προσοχής</p> <p>Αύξηση χρόνου παραμονής στο έργο</p>	<p>Να εργάζεται στο θρανίο του με σύντομα διαλείμματα .</p> <p>Να ζητά άδεια για τα διαλείμματα από την εργασία του.</p> <p>Να μειωθεί η συχνότητα απόσυρσης από το μάθημα.</p> <p>Να αυξηθεί ο χρόνος σιωπηρής εργασίας.</p> <p>Να ασκηθεί στη ματαίωση επιθυμιών.</p>	<p>Να παρακολουθεί με χρονόμετρο την εργασία του.</p> <p>Να σηκώνει ένα καρτελάκι όταν θέλει να βγει ή χρειάζεται μικρό διάλειμμα.</p> <p>Να σηκώνει το χέρι του όταν θέλει να μιλήσει στην τάξη.</p> <p>Να χρωματίζει ένα νταμάκι σε ιχνογράφημα παζλ κάθε φορά που ολοκληρώνει έναν στόχο.</p> <p>Να συγκεντρώνεται σε σιωπηρή εργασία για χ λεπτά τουλάχιστον σε κάθε διδακτική ώρα.</p> <p>Να γίνει χρονομέτρησης της ομάδας σε συγκεκριμένο έργο</p> <p>Να εξασκηθεί με θεατρικό παιχνίδι παρατηρητικότητας και μνήμης ακολουθιών</p> <p>Να γίνει διαιτητής στην ομάδα ή να επιτηρεί ένα όριο</p>	<p>Σε άλλες δραστηριότητες, παιχνίδια, θεατρικό παιχνίδι</p> <p>Χρήση χρονόμετρου/ κλεψύδρας</p> <p>Χρονομετροημένα φύλλα εργασίας σε τμηματική χορήγηση</p> <p>Παιχνίδια αντανakλαστικών</p> <p>Εργονομικές μπάλες</p> <p>Τάμπλετ εναλλακτικής επικοινωνίας</p> <p>Εργονομικό μολύβι</p> <p>Αναγνώστης</p> <p>Application στο κινητό</p> <p>ΙΕΠ: Εργαστήρια Δεξιοτήτων</p> <p>Στη θεματική Κοινωνικής Αλληλεγγύης</p> <p>E105. «"OutofEdenLearn". Παρατηρώ, αφηγούμαι και αλληλεπιδρώ»</p>
<p>Προμαθηματικές Αρίθμηση Μαθηματικά</p>	<p>Να θυμάται τις μέρες της εβδομάδας, τους μήνες κ.ά. σειρές</p> <p>Να βρίσκει τη θέση τυχαίου ζητούμενου σε σειρά</p>	<p>Να αναλάβει την ταξινόμηση υλικού στην τάξη.</p> <p>Να εκτελέσει ασκήσεις με άμεση διδασκαλία.</p> <p>Να φτιάξει ένα ταμπλό για την τάξη.</p> <p>Να διαβάζει σειρές συλλαβών λέξεων στη σωστή σειρά και με ρυθμό.</p> <p>Να ζωγραφίζει/αναπαριστά το</p>	<p>Για υλικό και στόχους αναλυτικά ανά μάθημα και βαθμίδα στο https://iep.edu.gr/el/link-eniaia1/diaforopoiisi το κεφάλαιο 1.2. Διαφοροποίηση για μαθησιακές δυσκολίες</p> <p>Υπολογιστές</p> <p>Αριθμητήρια</p>

	<p>Να επεξεργάζεται σειριακά από τα αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω</p> <p>Να επιλύει μαθηματικό πρόβλημα</p> <p>Να δημιουργεί τον κανόνα</p> <p>Να κωδικοποιεί πληροφορίες (coding)</p> <p>Να αναπτύσσει στρατηγική επίλυσης προβλήματος</p>	<p>πρόβλημα.</p> <p>Να μαντεύει σε πράξεις το αποτέλεσμα και να επαληθεύει με υπολογιστή</p> <p>Να λύνει ασκήσει σε λογισμικό</p> <p>Να κατανοήσει & να εφαρμόζει όλες τις χρονικές ακολουθίες.</p> <p>Να σειροθετεί σε λογική, χρονική, ποσοτική & κατά μέγεθος ή βάρος τάξη.</p> <p>Να εφαρμόσει τις απλές πράξεις μέσα στη δεκάδα.</p> <p>Να μάθει να αναγνωρίζει και χρησιμοποιεί τα κέρματα.</p> <p>Να εντοπίζει μοτίβα στην καθημερινότητα.</p> <p>Να εντοπίζει μοτίβα σε σημαίες.</p> <p>Να συμπληρώνει ακολουθία επιλέγοντας</p> <p>Επιλύει τα προβλήματα με animated υλικό (πλατφόρμα augmented) (από Δ Δημοτικούς ως και Γ Γυμνασίου)</p>	<p>Υλικό</p> <p>Λογισμικά</p> <p>geozebra</p> <p>Augmented υλικό</p> <p>Φωτόδενδρο</p> <p>Μιλιμετρέ χαρτί</p> <p>Ζωγραφιές</p> <p>Ζυγαριές</p> <p>Κοινωνικές ιστορίες</p> <p>Μαγαζάκι</p> <p>Μετρήσεις για τη διοργάνωση παιχνιδιού</p> <p>Augmented Assessment Project https://augmented-assessment.eu</p> <p>Augmented Assessment Platform https://ildeplus.upf.edu/augmented_assessment/pg/lds/home/en</p> <p>Προγράμματα από τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων όπως 560. «Ενδυνάμωση των κοριτσιών στην εκπαίδευση Steam μέσω Ρομποτικής και Προγραμματισμού»</p> <p>Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Αττικής Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Δημοτικού, Γυμνασίου</p> <p>552. «Σκάκι, ένα παιχνίδι στρατηγικής και Μαθηματικών, ένα παιχνίδι για όλους!»</p> <p>Ελληνική Σκακιστική Ομοσπονδία</p>
--	--	---	--

			<p>Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού</p> <p>553. «Σκάκι και φαντασία»</p> <p>Ελληνική Σκακιστική Ομοσπονδία</p> <p>Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Νηπιαγωγείου και Α', Β' Δημοτικού</p>
<p>Συνεργασία με την/τον εκπαιδευτικό</p>	<p>Να αποδεχτεί τη δασκάλα ως συντονιστή της ομάδας.</p> <p>Να ζητά από τη δασκάλα άδεια εξόδου & άδεια διαλείμματος.</p> <p>Να επιστρέφει άμεσα από την έξοδο διαλείμματος</p> <p>Να μην παρενοχλεί στην τάξη.</p> <p>Να αναλάβει ρόλο συνεργάτη της δασκάλας στην τάξη.</p> <p>Να ακολουθεί οδηγίες.</p>	<p>Να αναλάβει ρόλους βοηθού</p> <p>Να φτιάξει ένα άλμπουμ με φωτογραφίες από τις επιθυμητές ενέργειες και να του κολλά αυτοκόλλητα η δασκάλα του κάθε φορά που επιτυγχάνει έναν νέο στόχο συνεργασίας</p> <p>Να προτείνει ρυθμίσεις στο χώρο για να μπορεί να συνεργαστεί</p> <p>Να βοηθά τη δασκάλα στο διόρθωμα από πρότυπο</p> <p>Να παίζει παιχνίδια έκφρασης συναισθημάτων</p> <p>Να φτιάξει ένα σύμφωνο εμπιστοσύνης με τη δασκάλα</p> <p>Να συμμετάσχει σε συζήτηση ή παιχνίδι τύπου η καρέκλα του ανακριτή ώστε να κατανοήσει τι περιμένει η δασκάλα από αυτόν</p>	<p>Σε όλες τις ειδικότητες και μετά από πρόγραμμα λεκτικής καθοδήγησης και σταδιακής απόσυρσης</p> <p>Να χρησιμοποιηθεί ένα σύνθημα ή ένα αντικείμενο για την επαναφορά</p>

	<p>Να ζητά βοήθεια από τη δασκάλα.</p> <p>Να σηκώνει το χέρι του για να μιλήσει ή ρωτήσει κάτι.</p> <p>Να περιμένει άδεια από τη δασκάλα.</p> <p>Να αυξάνεται ο χρόνος αναμονής.</p>		
Συνεργασία στην ομάδα	<p>Να αυξηθεί η αυτοπεποίθηση και να βιώσει την προσωπική του αξία.</p> <p>Να συνεργάζεται με δυάδα/μικρή ομάδα συμμαθητών σε συγκεκριμένο έργο.</p> <p>Να τηρεί τους κανόνες της τάξης</p>	<p>Να αναλάβει έναν υπεύθυνο ρόλο σε ομάδα 3 παιδιών, π.χ. να διορθώνει τα λάθη.</p> <p>Να αναλάβει επιμελητής της τάξης σε συνεργασία με άλλον μαθητή και να παρακολουθεί τη ρουτίνα της τάξης από μικρό κατάλογο φωτογραφιών.</p> <p>Να αναλάβει ρόλο βοηθού άλλου συμμαθητή.</p> <p>Να αναλάβει τον χρονομέτρη ή τον υπεύθυνο ηχογράφησης σε ομαδική εργασία</p> <p>Να παίξει παιχνίδια εμπιστοσύνης</p> <p>Δραστηριότητες για την αναγνώριση και έκφραση συναισθημάτων</p>	<p>Ταινίες με σχετικά θέματα και ακόλουθες δράσεις για την καλλιέργεια θετικών στάσεων συνεργασίας</p> <p>401. ««Το μάθημα... παιχνίδι!» Εκπαιδευτικός Οδηγός για σχεδιασμό επιτραπέζιων και ψηφιακών αφηγηματικών παιχνιδιών»</p> <p>Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών μέσων και επικοινωνίας - ΕΚΟΜΕ</p> <p>Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α' - ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου</p> <p>Δράσεις καλλιέργειας δεξιοτήτων παρατηρητικότητας και συνεργασίας για τη δημιουργία κοινού χάρτη (νοητικού, φυσικού ή ψηφιακού)</p> <p>ΙΕΠ: Εργαστήρια Δεξιοτήτων</p>

			<p>Στη θεματική Κοινωνικής Αλληλεγγύης E105. «"OutofEdenLearn". Παρατηρώ, αφηγούμαι και αλληλεπιδρώ»</p> <p>Στη θεματική Φροντίζω το Περιβάλλον</p> <p>331_Η μνήμη του Μέλλοντος https://elearning.iep.edu.gr/study/mod/folder/view.php?id=23630</p> <p>196_Τοπία και Μακέτες! (Zoomology-Αρχιτεκτονικοί Μικρόκοσμοι) https://elearning.iep.edu.gr/study/mod/folder/view.php?id=19617</p>
Ανάγνωση Γραφή	<p>Φωνολογική ενημερότητα Να κατακτήσει και να αυτοματοποιήσει τη φωνολογική επεξεργασία πριν τα Χριστούγεννα. Να κατακτήσει πλήρως τους στόχους της τάξης</p>	<p>Να συμπληρώνει κενά σε λέξεις. Να συνθέτει συλλαβές και απλές λέξεις. Να κάνει ρίμες. Να παίζει με καρτέλες. Να συνθέτει το κείμενο με τη χρήση λέξεων σε καρτέλες. Να εξασκείται στο γραμματολογικό στόχο σε λογισμικό Να εργάζεται σε μικρότερο κείμενο Να δημιουργεί παράλληλα ένα δικό του λεξικό με τη λέξη, τις συνώνυμες ή της οικογένειας και φωτογραφίες ή</p>	<p>Κασετόφωνο Υπολογιστής Τάμπλετ Εκτυπώσεις από το Φωτόδεντρο αποσπασμάτων του βιβλίου Εξάσκηση στο ρυθμό ανάγνωσης με ηχογράφηση και ακρόαση, υπογράμμιση των λανθασμένων εκφωνήσεων κ.λπ.</p> <p>Ψηφιακά βιβλία- Εκπαιδευτικό Λογισμικό: http://iep.edu.gr/el/ekpaideftiko-logismiko-psifiaka-vivlia</p>

		<p>ζωγραφιές</p> <p>Να ηχογραφεί διήγηση αντί να τη γράψει.</p> <p>Να ετοιμάζει ένα σχεδιάγραμμα (νοητικό χάρτη) για το περίγραμμα</p> <p>Να επιλέγει τα βασικά σημεία κειμένου</p> <p>Να διαβάζει ομιλούντα βιβλία</p> <p>Να αντιγράφει από τον πίνακα μόνη της</p> <p>Να αρχίσει να εργάζεται σε επιλεγμένες εργασίες στο βιβλίο της, αυτές που θα της υποδείξει η δασκάλα της.</p>	<p>και ειδικότερα</p> <p>το Εκπαιδευτικό λογισμικό συνδεδεμένο με τους στόχους της πρώτης ανάγνωσης και γραφής του ΑΠΣ της Γλώσσας, Α' και Β' Δημοτικού.</p> <p>http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-glossa-a-b/</p> <p>ψηφιακό υλικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2003)</p> <p>το παιχνίδι «Αερόστατο» του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου για την φωνολογική καλλιέργεια</p> <p>http://www.mikrapaidia.gr/ccsintro/?fbclid=IwAR3YLM_Pz-mvTACYA_eICE_emUtecxS7-IYrqvk3l0_NodwAHCQwTXPWPgEU</p> <p>Ψηφιακή Εκπαιδευτική Τηλεόραση</p> <p>1. “Ένα γράμμα μια ιστορία”: είκοσι τέσσερα (24) κινούμενα σχέδια για την οπτικοποίηση και φωνολογική ενημερότητα για όλα τα γράμματα της ελληνικής αλφαβήτας.</p> <p>2. “Ένα γράμμα μια ιστορία” με αγγλικούς υπότιτλους</p>
Τεχνικές μελέτης	Να μάθει να μελετά μόνο τηρώντας ένα λογικό χρόνο	Να φτιάξει το πρόγραμμα του με φωτογραφίες ή σκίτσα και να τις κρεμά σε ένα σχοινάκι όπου θα προχωρούν σε κάθε ολοκλήρωση	<p>λίστα αυτοελέγχου</p> <p>κάρτες –λίστες ελέγχου μαθησιακών στόχων</p>

	<p>εργασίας. Να ελέγχει μόνος την απόδοσή του. Να μάθει να παρακολουθεί το πρόγραμμα της ημέρας. Να μάθει να χρονομετρικά και να θέτει στόχους χρόνου στην εργασία του. Να μάθει να δέχεται βοήθεια στον έλεγχο των επιδόσεων.</p>	<p>ή με βέλκρο που ξεκολλούν κάθε φορά που ολοκληρώνει ένα έργο. Να χρησιμοποιεί ένα distress αντικείμενο. Να οργανώσει τον χώρο, την τσάντα του με πρόγραμμα σταδιακής εσωτερίκευσης της λεκτικής αυτοκαθοδήγησης. Να δουλεύει με αντίστοιχο λογισμικό. Να μαθαίνει με βίντεο και κάρτες ελέγχου.</p>	<p>χρονόμετρο ή κλεψύδρα Παιχνίδια παρατηρητικότητας Θεατρικό παιχνίδι και παραστατικές τέχνες για την καλλιέργεια</p>
<p>Λεξιλόγιο Προφορικός Λόγος</p>	<p>Να αναπτυχθεί η εκφραστική ικανότητα ως προς τη δομή. Να χειρίζεται προφορικά και γραπτά το βασικό λεξιλόγιο της ύλης των μαθημάτων.</p>	<p>Να μάθει να ταυτίζει ένα αντικείμενο - εικόνα με όνομά του. Να αναρτήσει καρτελάκια σε όλα τα αντικείμενα που θέλει να θυμάται τη γραφή τους Να φτιάξει μια πλήρη πρόταση με αφορμή το βασικό λεξιλόγιο κάθε μαθήματος στο αυτοσχέδιο λεξικό της Παιχνίδια με κάρτες λεξιλογίου Συμπλήρωση διαλόγων σε σκίτσα Να συνδέει εικόνες και λέξεις για να παρουσιάσει τις βασικές έννοιες της</p>	<p>Σε δυαδικό Και σταδιακά αυξανόμενη ομάδα Σε κύκλο με παιχνίδια Χρήση καρτελών Εβδομαδιαίες κάρτες με νέο λεξιλόγιο ανά μάθημα Augmented Assessment Project https://augmented-assessment.eu Δείτε αναλυτικά ασκήσεις και στόχους στον Οδηγό για την Προσαρμογή των Αναλυτικών</p>

	<p>Να παράγει προφορικά μια απλή αφήγηση ή επεξηγηματική παράγραφο σε σχέση με το περιεχόμενο των μαθημάτων και στηριζόμενη στο βασικό λεξιλόγιο</p>	<p>ύλης των μαθημάτων. Να παρουσιάζει εννοιολογικά συνδεδεμένο με το περιεχόμενο του μαθήματος οπτικό υλικό. Παιχνίδια όπου θα χρησιμοποιεί λειτουργικά και εννοιολογικά το προσωπικό της λεξικό. Περιγράφει το βίντεο augmented με τη σωστή ορολογία</p>	<p>προγραμμάτων στη Γλώσσα https://iep.edu.gr/el/epistimonika-grafeia/grafeio-epistimonikon-monadon-a-kykλου/monada-eidikis-kai-sympertiliktis-ekpaidefsis και συγκεκριμένα: Υλικό και Προσαρμογές για τη γλωσσική ανάπτυξη στο Νηπιαγωγείο https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Prosxoliko_A.pdf Υλικό και Προσαρμογές στη Γλώσσα Δημοτικού https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Dimotiko_GlossaA.pdf και https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Dimotiko_Glossa_B.pdf Υλικό/Καρτέλες Φωτογραφίες για διαλόγους και ανάπτυξη λεξιλογίου http://iep.edu.gr/el/component/k2/content/55-platforma-ylikou-diapolitismikis Και το Κυπριακό Λογισμικό για την εκμάθηση της γλώσσας Το πρόγραμμα iLearnGreek της Κυπριακής Δημοκρατίας που περιλαμβάνει εκπαιδευτικά</p>
--	--	---	---

			<p>παιχνίδια για την εκμάθησης ελληνικών για υπηκόους τρίτων χωρών (Asylum, Migration and Integration Fund and the Republic of Cyprus).</p> <p>Τα παιχνίδια είναι οργανωμένα στα επίπεδα γλώσσας A1, A2, B1, B2 και είναι ελεύθερα προσβάσιμα εδώ:</p> <p>https://www.ilearngreek.eu/el/games</p>
Ενίσχυση αυτοσυναισθήματος	<p>Να ανακοινώνει τα συναισθήματά του στην ομάδα.</p> <p>Να διαχειρίζεται τα αρνητικά συναισθήματα του με ηρεμία.</p> <p>Να αντέχει τη ματαίωση των επιθυμιών του όταν προσέρχεται για μάθημα μετά το διάλειμμα</p>	<p>Να αναλάβει επιμελητής της τάξης σε συνεργασία με άλλον μαθητή και να παρακολουθεί τη ρουτίνα της τάξης από μικρό κατάλογο φωτογραφιών.</p> <p>Να αναγνωρίζει τα συναισθήματα του.</p> <p>Να καλλιεργήσει κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους έκφρασης του θυμού.</p> <p>Να αποδέχεται την απόσυρση μέχρι να ηρεμήσει.</p>	<p>Επιλέξτε υλικό από ΙΕΠ: Εργαστήρια Δεξιοτήτων</p> <p>Από τη θεματική ενότητα ΕΥ ΖΗΝ των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων</p> <p>https://iep.edu.gr/el/psifiako-apothesisirio/skill-labs/1656-2-psyxiki-kai-synaisthimatiki-ygeia-prolipsi</p> <p>Θεματική Κοινωνικής Ενσυναίσθησης και Αλληλεγγύης</p> <p>https://iep.edu.gr/el/psifiako-apothesisirio/skill-labs/912-endiaferomai-kai-energo</p>
Συνεργασία	<p>Να αναλαμβάνει έναν ρόλο όταν συνεργάζεται με συμμαθητές στην τήρηση των</p>	<p>Να αναλάβει τον ρόλο διαιτητή σε ομάδα 3 παιδιών, π.χ. του χρονομέτρη</p> <p>Να αναλάβει τον ρόλο συνεργάτη με τον καθηγητή του στην ώρα της Φυσικής π.χ. να παρακολουθεί το</p>	<p>Επιλέξτε υλικό από τη θεματική ενότητα ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΩ των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων</p> <p>https://iep.edu.gr/el/psifiako-apothesisirio/skill-labs/1004-allilosevasmos-kai-diaforetikotita</p>

	<p>κανόνων επικοινωνίας και εργασίας στην ομάδα . Να αναλάβει ρόλο συνεργάτη στους καθηγητές των οποίων το μάθημα τον δυσκολεύει.</p>	<p>πρόγραμμα και να έχει την ευθύνη για τα</p>	
<p>Γλώσσα στο Γυμνάσιο</p>	<p>Να αναγνωρίζει τη δομή κειμένου Να περιγράφει τα βασικά σημεία κειμένου. Να επιλέγει τα βασικά σημεία και να δημιουργεί μια περίληψη αυτού ορθά</p>	<p>Να θέτει τίτλους Να θέτει πλαγιότιτλους Να απαντά σε ερωτήσεις κλειστού τύπου Να συμπληρώνει κατάλληλη εισαγωγή σε κείμενο Να ολοκληρώνει τη δομή επιλέγοντας μέσα από 5 επιλογές</p>	<p>Δείτε αναλυτικά ασκήσεις και στόχους στον Οδηγό για την Προσαρμογή των Αναλυτικών προγραμμάτων στη Γλώσσα Γυμνασίου: https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Gymnasio_GlossaA.pdf και https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Glossa_Gymnasiou_Teyxos_B.pdf</p>
<p>Μαθηματικά στο Γυμνάσιο</p>	<p>Να γνωρίζει τα βασικά σημεία της ύλης Να επιλύει απλές ασκήσεις σε όλα τα κεφάλαια</p>	<p>Να κατανοεί τις γεωμετρικές έννοιες και να κατασκευάζουν σχήματα βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων Να γνωρίζει πότε δύο σημεία είναι συμμετρικά ως προς άξονα Επιλύει τα προβλήματα με animated</p>	<p>Δείτε αναλυτικά ασκήσεις και στόχους στον Οδηγό για την Προσαρμογή των Αναλυτικών προγραμμάτων στα Μαθηματικά Γυμνασίου: https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Gymnasio_Mathimatika_TeyxosA.pdf</p>

	Να αξιοποιεί μαθηματικές έννοιες για τη διαχείριση καθημερινών προβλημάτων	υλικό (πλατφόρμα augmented) (με ελληνικό υλικό)	και https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Gymnasio_Mathimatika_TeyxosB.pdf Augmented Assessment Project https://augmented-assessment.eu Augmented Assessment Platform https://ildeplus.upf.edu/augmented_assessment/pg/lds/home/en
Φυσικά στο Γυμνάσιο	Να κατανοεί και να αναγνωρίζει τις βασικές έννοιες του μαθήματος Να εξηγεί καθημερινά φαινόμενα με όρους φυσικών επιστημών	Να γνωρίζει τις μορφές ενέργειας Να αναγνωρίζει τα σύμβολα του περιοδικού πίνακα Να αναγνωρίζει από κλειστό αριθμό επιλογών τα μέρη μιας χημικής ένωσης Επιλύει τα προβλήματα με animated υλικό (πλατφόρμα augmented) (Φυσικά, Χημεία, Βιολογία, Γεωλογία Α ως και Γ Γυμνασίου)	Δείτε αναλυτικά ασκήσεις και στόχους στον Οδηγό για την Προσαρμογή των Αναλυτικών προγραμμάτων στις Φυσικές Επιστήμες Γυμνασίου: https://iep.edu.gr/docs/pdf/Biblia/Ekpaideutiko-Yposthriktiko-Yliko/Gymnasio_Fysikes_Epistimes.pdf Augmented Assessment Project https://augmented-assessment.eu Augmented Assessment Platform https://ildeplus.upf.edu/augmented_assessment/pg/lds/home/en

8. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ - ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΧΩΡΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ		ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ (π.χ. ανά μήνα)
		Έναρξη	Λήξη	

Στην ενότητα αυτή καταγράφονται οι ειδικές παρεμβάσεις με τις οποίες θα υποστηριχτεί το παιδί, αυτ'ς που το σχολείο διαθέτει ή μπορεί να εξασφαλίσει μέσω του δικτύου υποστήριξης ή μέσω ενός προγράμματος συνεκπαίδευσης με το οικείο ειδικό σχολείο. Επίσης εδώ καταγράφονται τυχόν προγράμματα υποστήριξης και αποκατάστασης που ακολουθεί το παιδί σε εξωτερικό φορέα ώστε να διασυνδεθούν με το ΕΠΕ.

Αν υπάρχει ανάγκη, εκτός των υποστηρικτικών υπηρεσιών των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά και των προσφερόμενων προγραμμάτων των Κρατικών Κέντρων Ψυχικής Υγείας εντοπίζουμε κατάλληλα προγράμματα στην κοινότητα και διαμεσολαβούμε ώστε να κινητοποιήσουμε τους γονείς.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ είναι το πρόγραμμα και μπορείτε να προσθέσετε κάτι που δεν προβλέπεται (Συμβουλευτική με τον/την Ψυχολόγο του σχολείου, Συνεργασία με την Κοινωνική Λειτουργό του σχολείου ή /και της Κοινότητας, Διερμηνέας ΕΝΓ, Συμβουλευτική Οικογένειας, Εργοθεραπεία, Φυσιοθεραπεία, Προσανατολισμός στην κινητικότητα, Παιγνιοθεραπεία, Αθλητική δραστηριότητα/σπορ, όμιλος, θεραπευτική ιππασία/κολύμπι, θεραπευτικές τέχνες, κ.ά, Ειδικά σχεδιασμένη-προσαρμοσμένη φυσική αγωγή, Υποστηρικτική τεχνολογία, Υπολογιστής με reader, μηχανή braille, Λογοθεραπεία, Παρακολούθηση από Σχολικό Νοσηλευτή ή από Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό.

ΦΟΡΕΙΣ εγκεκριμένοι από το ΥΠΑΙΘΑ/ΙΕΠ που παρέχουν υλικό και τεχνογνωσία όπως

380. Δύο Φίλοι (Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά και Γ' Αθήνας)

από τις Υπεύθυνες Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Π.Ε. Γ' Αθήνας και Π.Ε. Πειραιά

132. «Ευαισθητοποίηση, Πρόληψη Ψυχικών Διαταραχών και Ενδυνάμωση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας στις Σχολικές Κοινότητες (Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Σακελλαρόπουλος)»

από την Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής Π. Σακελλαρόπουλος

Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες Νηπιαγωγείου, Α' - ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου

74. Παιχνίδια Παιδιών (Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών - ΟΚΑΝΑ)

ΟΚΑΝΑ, Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α' - Γ' Δημοτικού

339. Πρόγραμμα Προαγωγής Ψυχικής Υγείας στα Σχολεία [PROMEHS: Promoting Mental Health at Schools] (Πανεπιστήμιο Πατρών) Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Νηπιαγωγείου, Α' - ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου

Ενίσχυση της Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης μέσω Διαμεσολαβητικών Ψηφιακών Εργαλείων στην Μετά-κορωνοϊό Εποχή (Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α', Β', Γ' Γυμνασίου

486β. «Η Πυξίδα του Εαυτού μου: Πρόγραμμα Κοινωνικής και Συναισθηματικής Αγωγής για Παιδιά (Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Schools for Health in Europe Network Foundation [SHE])»

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Schools for Health in Europe Network Foundation (SHE).

106. «Κουκλοπαίζουμε (Εικαστικό Θέατρο Κούκλας "Πράσσειν Άλογα")»

ΠΡΑΣΣΕΙΝ ΑΛΟΓΑ-ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΟΥΚΛΑΣ, Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α' - ΣΤ' Δημοτικού

550_Χρώματα της Καλοσύνης

550 "Χρώματα της Καλοσύνης" Διεύθυνση σύνδεσης με το πρόγραμμα: <https://kolibri.colorsofkindness.org/en/auth/#/signin-or-signup>

137. «Η Σχολική Τάξη συναντά τον Επιστήμονα» από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Δ' - ΣΤ' Δημοτικού

224. «Οι Επιστήμονες και οι Μηχανικοί του Αύριο»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ STEM, Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου

315. «Εγχειρίδια ασφαλούς χρήσης διαδικτύου»

Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Α' - ΣΤ' Δημοτικού και Α' - Γ' Γυμνασίου

378. «Εκπαιδευτική Ρομποτική στα Εργαστήρια Δραστηριοτήτων των νηπιαγωγείου»

Οργανισμός Εκπαιδευτικής Ρομποτικής, Επιστήμης, Τεχνολογίας & Μαθηματικών (S.T.E.M)

Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες: Νηπιαγωγείου

443. «Καταπολέμηση του Εκφοβισμού: ENABLE-ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΩ (Μαζί για την Εφηβική Υγεία. Ιατρική Σχολή Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Στρατηγικές Αναπτυξιακής και Εφηβικής Υγείας»)»

ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΒΙΚΗ ΥΓΕΙΑ, ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΠΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «Στρατηγικές Αναπτυξιακής και Εφηβικής Υγείας», Απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες Ε' -ΣΤ' Δημοτικού

ΧΩΡΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ μπορεί να είναι η σχολική του τάξη, η αυλή, το τμήμα ένταξης ο χώρος του σχολείου γενικά, στο ειδικό σχολείο (το πρόγραμμα συνεκπαίδευσης, σε χώρο του δήμου, στο γυμναστήριο, σε κέντρο αποκατάστασης, στο κολυμβητήριο του δήμου, σε διαδικτυακή σύνδεση, κá..

ΣΤΟΧΟΙ.

Καταγράφονται οι βασικοί στόχοι για κάθε υπηρεσία. Αν το παιδί παρακολουθεί συστηματικό πρόγραμμα αποκατάστασης και η στοχοθεσία είναι εκτενής επισυνάπτουμε στο ΕΠΕ τις σχετικές εκθέσεις.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Προγραμματίζεται η διάρκεια παρακολούθησης αυτού του προγράμματος μέσα στο σχολικό έτος και η συχνότητα σε ώρες ανά εβδομάδα ή μήνα.

9. ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Είναι απαραίτητη η υποστήριξη κατά τις μεταβάσεις-μετακινήσεις του παιδιού στο σχολείο;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Τρόπος υποστήριξης:		

Σε αυτή την ενότητα καταγράφουμε τυχόν εξατομικευμένες ανάγκες που απαιτούνται για την ασφαλή μετακίνηση του παιδιού.

Για παράδειγμα:

Το παιδί υποστηρίζεται και συνοδεύεται κατά τις εξής μεταβάσεις: καθημερινά από τον υπεύθυνο τάξης/ λεωφορείο, συνοδός, ΕΒΠ. ΠΣ κατά την αποχώρηση από το σχολείο, κατά την μετακίνηση σε σχολικούς χώρους, κ.ά.

10. ΕΥ ΖΗΝ - ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ & ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΑ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ: ΤΑΛΕΝΤΑ- ΣΠΟΡ	
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ, ΧΟΜΠΙ	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	
ΑΥΤΟΝΟΜΗ / ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ	

Η ενότητα αυτή είναι πολύ σημαντική για το παιδί που αντιμετωπίζει δυσκολίες και αντιμετωπίζεται πάντα με την οπτική της μειονεξίας.

Συχνά παραβλέπουμε ότι μπορεί να έχει αγαπημένα χόμπυ και ενδιαφέροντα από τα οποία το αποτραβούμε για να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα αποκατάστασης ή το πρόγραμμα μελέτης. Επίσης, παραβλέπουμε το στρες και τη δυσφορία που μπορεί να αισθάνεται ένα παιδί με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία και την ανάγκη του για χαλάρωση, ψυχαγωγία και προσωπικό χρόνο μη δομημένης παρέμβασης.

Στην ενότητα αυτή διερευνούμε τυχόν ταλέντα αλλά και τα ενδιαφέροντα του παιδιού, σε συνεργασία με τους γονείς-κηδεμόνες και όλες τις ειδικότητες του σχολείου και αναζητούμε τρόπους ενίσχυσης αυτών.

Ελεύθερος χρόνος:

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνουμε στο κατά πόσο το παιδί μπορεί να αξιοποιήσει –οργανώσει τον ελεύθερο χρόνο του δημιουργικά. Προτείνουμε ή υλοποιούμε προγράμματα για την καλλιέργεια ικανοτήτων για την οργάνωση του ελεύθερου χρόνου.

Οδηγός Σχεδιασμού και Υλοποίησης Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης

Καταγράφονται όλα όσα θα βοηθήσουν το παιδί να αναπτύξει τα ταλέντα του, να ψυχαγωγείται και χαλαρώνει, να καλλιεργεί την κοινωνική του ζωή και γενικότερα να βελτιώνει την ποιότητα της καθημερινής του ζωής. Παράδειγμα: Εργαστήρια φωτογραφίας, αθλητισμός, Εγγραφή σε ποδοσφαιρική ομάδα/ χωρό

ΚΔΑΠ, Προγράμματα Αγωγής Υγείας με έμφαση σε Κοινωνικά μέσα και προστασία, Ρομποτική , Περίπατοι, Επισκέψεις σε Μουσεία, Πρώιμη παρέμβαση, Επαγγελματική ημί- προστατευόμενη διαβίωση

Επαγγελματικός προσανατολισμός:

Οι κλίσεις και τα ταλέντα, τα ενδιαφέροντα και οι ικανότητες του παιδιού είναι συχνά ενδείξεις για τον επαγγελματικό του προσανατολισμό και την κοινωνική του ολοκλήρωση. Αναζητούμε και προτείνουμε ευκαιρίες, εμπειρίες, επισκέψεις, βίντεο και δραστηριότητες σχετικές.

Αυτόνομη ή ημι-προστατευόμενη διαβίωση:

Ελέγχουμε κατά πόσο θα χρειαστούν προγράμματα και προτάσεις γενίκευσης της εκπαιδευτικής μέριμνας πέραν του σχολικού ωραρίου ώστε να υποστηρίζεται και να καλλιεργείται η ικανότητα αυτόνομης διαβίωσης. Ιδέτε προγράμματα που αποτελούν βήματα προς την αυτονομία που κλιμακώνονται από απλές καθημερινές ασκήσεις στο σπίτι ως και κατασκηνώσεις και άλλες σχετικές δράσεις.

11.ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Είδος	Περιγραφή
Προσαρμογές / Διαφοροποιημένες στις Ενδοσχολικές δοκιμασίες	
Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) /Εργαστήρια Δεξιοτήτων	

Προσαρμογές /Διαφοροποιημένες ενδοσχολικές δοκιμασίες:

Για «προφορικές» καταγράψτε τη ρουτίνα που έχετε διδάξει βάσει της οποίας θα αξιολογηθεί.

Για διαφοροποιημένο υλικό (κλειστές αντί ανοικτές, νοητικός χάρτης ή ppp αντί συγγραφής δοκιμίου) ή διαφοροποιημένη μέθοδο αναφέρετε λεπτομερώς, πχ με τη χρήση μικρο-υπολογιστή, μέσω εκπαιδευτικού λογισμικού, με κάρτες αντί κειμένου, κ.ά..

Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) /Εργαστήρια Δεξιοτήτων Για την περιγραφική αξιολόγηση συμβουλευτείτε τη μεθοδολογία και αξιοποιήστε τις ρουμπρίκες που δίνονται εδώ:

Η περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο:

https://iep.edu.gr/images/IEP/Modules/SJ_Categories_II_for_K2/Perigrafiki_Axiologisi/2019/Odigoi/1_Perigrafiki_PROSXOLIKH_NEW.pdf

Η περιγραφική αξιολόγηση στο Δημοτικό:

<https://iep.edu.gr/el/deltia-typou-genika/odigos-ekpaideftikoy-gia-tin-perigrafiki-aksiologisi-sto-dimotiko>

Η περιγραφική αξιολόγηση στο Γυμνάσιο:

<https://iep.edu.gr/el/deltia-typou-genika/odigos-ekpaideftikoy-gia-tin-perigrafiki-aksiologisi-sto-gymnasio>

Για τη δημιουργία portfolio με τις δραστηριότητες του παιδιού αξιοποιήστε το πλούσιο υλικό που παρέχουν τα προγράμματα των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων και κρατήστε τα φύλλα αυτο και ετερο-αξιολόγησης για το portfolio των παιδιών και όλες τις προτεινόμενες τεχνικές στο 7 εργαστήριο του κάθε προγράμματος.

Σχετικά με τη βαθμολόγηση: Αναφέρετε τα κριτήρια βαθμολόγησης στα τριμηνιαία/τετράμηνα και τις προαγωγικές ως εξής:

Προφορικές, μειωμένος βαθμός δυσκολίας, βαθμολογία βάσει ενδοατομικής προόδου (σε σχέση με την αρχική αξιολόγηση)

Δείτε οδηγίες σχετικά με τη **διαφοροποιημένη διδασκαλία και αξιολόγηση** ανά γνωστικό αντικείμενο

Στο Δημοτικό

https://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Special_Education/2020/Odigos_diaf_Dimotiko.pdf

στο Γυμνάσιο

https://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Special_Education/2020/Odigos_diaf_Gymnasio.pdf

ή και εδώ: <https://provasimo.iep.edu.gr/el/ekpaideush-mathitwn-me-eidikes-mathisiakes-duskolies>

12.ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΓΟΝΕΑ/ΚΗΔΕΜΟΝΑ

Διάστημα επαναξιολόγησης του προγράμματος: π.χ. ανά τρίμηνο

Επόμενη συνεδρία: προσυμφωνείται για λόγους προγραμματισμού

Προγραμματισμός συνεργασιών

Έκτακτη Ενημέρωση: (πχ κάθε Παρασκευή 12.00-13.00)

Έλαβε γνώση.....

Θα συμμετέχω ενεργά στην υλοποίηση:

Υπογραφή γονέα: Ο γονέας έχει τη δυνατότητα να μην συμμετέχει ενεργά αλλά χάριν συμβουλευτικής θα πρέπει να υπογράψει ότι έλαβε γνώση των προτάσεών μας.

Οι εκπαιδευτικοί, Η Προϊσταμένη/ Ο Προϊστάμενος/ Η Διευθύντρια/ Ο Διευθυντής

Υπογράφουν οι εκπαιδευτικοί που συγκροτούν την Εκπαιδευτική Ομάδα της παραγράφου 2, η Διεύθυνση της σχολικής μονάδας και καταχωρείται στο αρχείο του σχολείου. Δίδεται ένα αντίγραφο του τελικού στην οικογένεια μαζί με το portfolio του παιδιού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Π.Δ. 301/1996 Αναλυτικό Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής (ΦΕΚ 208Α'/29-08-1996)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διατάξεις του άρθρου 33, παράγραφος 3 του Ν. 1566/85, για την εφαρμογή ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων στην Ειδική Αγωγή.
- 2) Την πρόταση (πράξη 11/1995, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
- 3) Την αριθμ. 238/1996 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Αναλυτικό Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής

Σκοπός του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής

Σκοπός του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.) είναι η υποστήριξη των Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΑμΕΕΑ), ώστε να προαχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά και αισθητικά στο βαθμό που οι δυνατότητες τους επιτρέπουν και τελικά να ενταχθούν στο σχολικό και στο κοινωνικό περιβάλλον, μέσα σε κλίμα ισοτιμίας, ελευθερίας, ασφάλειας και σεβασμού της προσωπικότητάς τους. Ειδικότεροι σκοποί του ΠΑΠΕΑ κατά περιοχές είναι οι εξής:

α) Σχολική ετοιμότητα: Τα παιδιά

- *Να αναπτύξουν την ικανότητα επικοινωνίας με τον προφορικό λόγο ή με άλλες εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας.
- *Να αναπτύξουν ψυχοκινητικές δεξιότητες.
- *Να καλλιεργήσουν τις νοητικές τους δυνατότητες.
- *Να οργανώσουν το συναισθηματικό τους κόσμο.
- *Να αποκτήσουν ετοιμότητα για την ομαλή εισαγωγή τους στις βασικές σχολικές δεξιότητες.

β) Βασικές σχολικές δεξιότητες: Τα παιδιά

*Να κατακτήσουν τους μηχανισμούς ανάγνωσης και γραφής.

*Να κατανοήσουν τις βασικές μαθηματικές έννοιες και πράξεις.

*Να χρησιμοποιούν τις σχολικές δεξιότητες για τη σχολική και την κοινωνική τους ένταξη.

γ) Κοινωνική προσαρμογή: Τα παιδιά

*Να γνωρίσουν το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

*Να αποδεχτούν το περιβάλλον τους και να γίνουν αποδεκτά από αυτό.

*Να φτάσουν στο ανώτερο δυνατό επίπεδο αυτονομίας,

δ) Δημιουργικές δραστηριότητες: Τα παιδιά

*Να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αισθητικής απόλαυσης.

*Να εμπεδώσουν τις σχολικές δεξιότητες.

*Να αξιοποιούν σωστά τον ελεύθερο χρόνο

ε) Προεπαγγελματική ετοιμότητα: Τα παιδιά

*Να οργανώσουν την προσωπικότητά τους.

*Να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους.

*Να αναπτύξουν προεπαγγελματικές δεξιότητες.

*Να προσανατολιστούν επαγγελματικά.

Μεθοδολογικές οδηγίες

Προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή του ΠΑΠΕΑ είναι η τήρηση συγκεκριμένης διδακτικής διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει κυρίως:

α) Αξιολόγηση των παιδιών, καταγραφή και εκτίμηση των δυνατοτήτων, των δυσκολιών και των εκπαιδευτικών τους αναγκών.

β) Επιλογή των διδακτικών στόχων και σχεδιασμό των διδακτικών προγραμμάτων.

γ) Χρησιμοποίηση σύγχρονων στρατηγικών, μέσων και διδακτικών μεθόδων κατά την υλοποίηση των διδακτικών προγραμμάτων.

Οδηγός Σχεδιασμού και Υλοποίησης Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης

Σ.Ε. Ειδικής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης ΔΙΠΕ & ΔΙΔΕ Πειραιά

27-28 Νοεμβρίου 2023

δ) Αξιολόγηση και καταγραφή της προόδου των μαθητών και επανατροφοδότηση των διδακτικών προγραμμάτων.

ε) Τελική αξιολόγηση, επιλογή και προώθηση των ΛμΕΕΑ τα οποία κρίνονται ικανά να ενταχθούν στο κοινό σχολείο.

I. ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προφορικός λόγος

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Ικανότητα ακρόασης	Το παιδί είναι ικανό	
	* Να ακροάται τον ομιλητή	Συμμετοχή σε ποικίλες, απλές και σύντομες γλωσσικές δραστηριότητες, π.χ. ιστορίες, διηγήσεις, παραμύθια, κουκλοθέατρο, δραματοποιήσεις, ανακοινώσεις, σε συνδυασμό δραστηριότητες ανάκλησης στη μνήμη όσων είδαν και άκουσαν.
	* Να παρακολουθεί και να κατανοεί συζητήσεις.	Παρακολούθηση στην τάξη ζωντανών ή μαγνητοφωνημένων και μαγνητοσκοπημένων συζητήσεων και έλεγχος της κατανόησης τους.
	* Να εκτελεί προφορικές εντολές και να ακολουθεί οδηγίες.	Εκτέλεση απλών και σύνθετων εντολών. Π.χ. "Πήγαινε στον πίνακα". "Πάρε την πλαστελίνη και φτιάξε ένα κουλουράκι".
	* Να αντιδρά με κριτική διάθεση σε όσα ακούει.	Σχολιασμός προσώπων, καταστάσεων κτλ, που περιλαμβάνονται σε διηγήσεις, ιστορίες κτλ που ακούει.
2. Συμμετοχή σε διάλογο	* Να απαντά σε ερωτήσεις.	Απαντήσεις σε ερωτήσεις απλής ή διπλής επιλογής και σε ερωτήσεις που απαιτούν επεξήγηση.
	* Να κάνει ερωτήσεις.	Με κατάλληλο προβληματισμό, το παιδί κάνει ερωτήσεις και ζητά

		διευκρινίσεις.
	* Να συνομιλεί με ένα πρόσωπο.	Απλές συνομιλίες με το δάσκαλο ή με ένα συμμαθητή του, για συγκεκριμένο θέμα ή αντικείμενο
	* Να συμμετέχει στη συζήτηση ομάδας	Συμμετοχή σε ομαδικές συζητήσεις με εκδήλωση ενδιαφέροντος για απόψεις των άλλων, αποφυγή αντιδικιών, τήρηση κανόνων διαλόγου και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.
3. Δομή του λόγου	Να διατυπώνει απλές προτάσεις	Διατύπωση προτάσεων του τύπου: ΥΡ (εγώ πεινάω). ΥΡΑ (εγώ έφαγα το φαγητό μου).
	Να διατυπώνει σύνθετες προτάσεις.	Εμπλουτισμός απλών προτάσεων με τοπικούς, χρονικούς, επιθετικούς προσδιορισμούς. Π.χ. Το μεσημέρι που θα πάω στο σπίτι θα δω τον παππού μου.
	Να αναδομεί τις προτάσεις	Μετατροπή προτάσεων από τον ενικό στον πληθυντικό, από τους παροντικούς σε παρελθόντες ή μελλοντικούς χρόνους των ρημάτων και από κατάφαση σε άρνηση ή ερώτηση.
	Να παράγει προτάσεις	Απαντήσεις σε ερωτήσεις όπως: τί; τι λογής; πού; πότε; πώς;
4. Προαγωγή του προφορικού λόγου	Να κατανοεί και να παράγει προφορικό λόγο.	Ακροάσεις ιστοριών, διηγήσεων κτλ ζωντανών ή μαγνητοφωνημένων και έλεγχος της κατανόησης του περιεχομένου τους. Περιγραφές εικόνων, γεγονότων και καταστάσεων. Παιγνίδια συμβολικά, φανταστικά, εξερεύνησης, που σχετίζονται με την ανάπτυξη του συμβολικού επιπέδου της γλώσσας, π. χ. “Οι αστροναύτες στο διάστημα”.

	Να εμπλουτίζει τον προφορικό λόγο με χρήση νέων λέξεων και σύνθεση προτάσεων.	Χρησιμοποίηση νέων λέξεων και σύνδεση προτάσεων για την παραγωγή νοηματικά δεδομένου λόγου. Γίνονται κατάλληλες παρεμβάσεις στις διηγήσεις και ανακοινώσεις του παιδιού. Π.χ. Ερωτήσεις: τι είδες στην τηλεόραση χθες; Πώς ήταν ντυμένες οι χορεύτριες;
	Να χρησιμοποιεί εκφράσεις της καθημερινής ζωής.	Ανταλλαγή χαιρετισμών, φιλοφρονήσεων, συστάσεων και επικοινωνία με το τηλέφωνο.
	Να παρατηρεί και να περιγράφει	Παρατήρηση και περιγραφή σκηνών από τη φύση, την καθημερινή ζωή πραγματικών ή φανταστικών προσώπων και γεγονότων. Π. Χ. η βροχή, ο παππούς, τα γενέθλια κτλ.
	Να εκφράζεται με ρόλους.	Υπόδυση ρόλων με αναπαράσταση σκηνών της καθημερινής ζωής. Π.χ. το πρωινό ξύπνημα, το πρωινό ρόφημα, το ντύσιμο, η μετάβαση στο σχολείο κτλ.
	Να εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις.	Εκφράζει προφορικά απόψεις που συνδέονται με πρόσωπα, γεγονότα, καταστάσεις από το περιβάλλον του ή από διηγήσεις, ιστορίες κτλ, που ακούει ζωντανές ή μαγνητοφωνημένες.
	Να εκφράζει τα συναισθήματά του.	Έκφραση θετικών ή αρνητικών συναισθημάτων και αναγνώριση των διαθέσεων των άλλων.
	Να αφηγείται ιστορίες και γεγονότα.	Αφήγηση παραμυθιών, ιστοριών, ανεκδότων, που ζωντανεύουν με δραματοποιήσεις και κουκλοθέατρο.
	Να αρθρώνει σωστά.	Ασκήσεις που δυναμώνουν τα όργανα της αναπνοής, διορθώνουν τις κινήσεις των γλωσσικών οργάνων και βελτιώνουν την έκφραση και

		την άρθρωση του παιδιού.
5. Βασικό Λεξιλόγιο.	Να ονομάζει τα μέλη του σώματος.	Ονομασία μελών του σώματος, π.χ. χέρια, πόδια, μάτια, αυτιά, μύτη, γόνατο, πατούσα, κ.τ.ό.
	Να ονομάζει αντικείμενα και συσκευές του σχολικού περιβάλλοντος.	Ονομασία αντικειμένων της σχολικής ζωής, π.χ. σάκα, μολύβι, τετράδιο σβήστρα, θρανίο, τηλεόραση, βίντεο...
	Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο που συνδέεται με το οικογενειακό, σχολικό, κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον.	Χρησιμοποίηση λέξεων που συνδέονται με εικόνες, παραστάσεις και εμπειρίες του παιδιού από την επαφή του με το περιβάλλον. Π.χ. Χθες πήγαμε εκδρομή στο δάσος.
	Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο κατάλληλο για τις κοινωνικές του σχέσεις.	Χρησιμοποίηση λεξιλογίου που συνδέεται με κοινωνικές σχέσεις, π.χ. χαιρετισμοί, ευχαρ., συστάσεις, ευχές, κ.τ.λ.
	Να χρησιμοποιεί λέξεις και σύμβολα για προστασία και αυτόνομη μετακίνηση.	Αναγνώριση και χρήση λέξεων, οπτικών και ακουστικών σημάτων π.χ. “δηλητήριο”, “προσοχή”, “κίνδυνος”, “φωτιά”, “είσοδος”, “έξοδος κινδύνου”, “Toilet”. “W.C.”, “stop”, κ.τ.λ.
	Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο σχετικό με τα επαγγέλματα	Χρησιμοποίηση λέξεων που αναφέρονται στη γνώση των επαγγελμάτων και στην εργασία π.χ. “ωράριο καταστημάτων”, “ξυλουργός”, “ταξιτζής”, κ. α.
	Να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο σχετικό με τον ελεύθερο χρόνο.	Χρησιμοποίηση λέξεων που συνδέονται με την ψυχαγωγία, τα σπορ, τις δημιουργικές απασχολήσεις και τις πολιτ. εκδηλώσεις, π.χ. κολύμπι, ορειβασία, συναυλία κ. α.

6. Εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας	Το τυφλό παιδί: Να ξέρει το Braille και άλλες μορφές επικοινωνίας	Χρήση του Braille και της γραφομηχανής βλεπόντων. Περιγραφή εικόνων από μαγνητοφωνημένες κασέτες και Η/Υ. Π.χ. Τώρα βλέπω ένα ποτάμι με κροκόδειλους.
	Το κωφό παιδί: Να ξέρει προφορική και νοηματική γλώσσα και άλλες μορφές επικοινωνίας.	Χρήση χειλεανάγνωσης, δακτυλικού αλφαβήτου, νοηματικής γλώσσας, για περιγραφή εννοιών. Απαντήσεις σε ερωτήσεις ακουόντων και κωφών με προφορική ή νοηματική γλώσσ.
	Το παιδί με νοητική καθυστέρηση: Να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες.	Χρησιμοποίηση βασικού λεξιλογίου επικοινωνίας με χρήση πολυμέσων, όπως είναι ο Η/Υ, Π.χ. το παιδί συνθέτει εικόνα με πληκτρολόγηση στον Η/Υ (θρανίο P.C.).
	Το παιδί με εγκεφαλική βλάβη: Να ξέρει ειδικούς γλωσσικούς κώδικες και τεχνικές επικοινων. με τη χρήση νέων τεχνολογιών.	Χρήση Η/Υ με μεγάλα πλήκτρα ή ειδικές προσαρμογές για τη χρησιμοποίηση του πληκτρολ. πχ. πληκτρολ. με τον αγκώνα ή ειδική κάσκα. Απαντήσεις σε ερωτήσεις με την χρήση Makaton, Bliss symbols κτλ..

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κινητικότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Ψυχοκινητικότητα	Να αναγνωρίζει την εικόνα του σώματος του.	Αναγνώριση του σώματος και των μελών του σε κίνηση, ισορροπία, ένταση, χαλάρωση, αναπνοή, κτλ, Πχ. Παρατήρηση του σώματος στον καθρέφτη, ταύτιση του προσώπου με τη φωτογραφία του και παράλληλη ακρόαση της φωνής του από κασετόφωνο, Video κ.τ.λ
	Να γνωρίζει τον εαυτό του και να αισθάνεται επαρκές.	Ασκήσεις και παιχνίδια στα πλαίσια των οποίων δίνονται ευκαιρίες να βιώνει επιτυχίες. Π. Χ. “τυφλόμυγα”, “γύρω-γύρω όλοι”, “πλύσιμο χεριών” κτλ.

	Να σταθεροποιήσει την πλευρίωσή του.	Ασκήσεις με κινήσεις από αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα και προσανατολισμού στο χώρο. Π.χ. Δείξε το δεξί σου πόδι, σήκωσε το αριστερό σου χέρι, “πιάσε το αριστερό αυτί με το δεξί χέρι
	Να βιώνει με το σώμα του το χώρο.	Διαδρομές με συγκεκριμένα σημεία αναφοράς. Ομαδικές δραστηριότητες, ελεύθερες και κατευθυνόμενες, για να συνειδητοποιήσει τη θέση του σώματος του σε σχέση με τα πρόσωπα και τα αντικείμενα και αντίστροφα. Συνειδητοποίηση των κατευθύνσεων: από πάνω προς τα κάτω, από αριστερά προς τα δεξιά κτλ. Π. Χ. παιχνίδια στην παιδική χαρά (τραμπάλα, μύλος, σαρανταποδαρούσα κ.α.).
	Να γνωρίζει το χρόνο και το ρυθμό.	Περιγραφές διηγήσεων με χρονική διαδοχή και χρήση των εννοιών, πριν (παρελθόν), τώρα (παρόν), μετά (μέλλον). Π.χ. περιγραφή μιας εκδρομής. Ελεύθερες κινήσεις στο χώρο. Π.χ. ρυθμικά χτυπήματα χεριών, ποδιών με συνοδεία ταμπουρίνου, βάδισμα με συνοδεία μουσικής κ.τ.λ.
	Να εκτελεί αδρές κινήσεις.	Γενικές κινήσεις του σώματος Π.χ. βάδισμα, τρέξιμο, πήδημα, χοροπήδημα, έρπυση, κύλημα, ισορροπίες, βάδισμα σε δοκό, γονάτισμα, κάθισμα, ύπτια θέση, πρηνής θέση, πλάγια θέση κτλ Διαδρομές με εμπόδια, Π.χ. ανέβασμα/κατέβασμα σκάλας, σκαρφάλωμα, πέρασμα κάτω από έπιπλα, μέσα από τούνελ κ.τ.λ
	Να εκτελεί λεπτές κινήσεις.	Λειτουργικές κινήσεις: πιάσιμο, μετακίνηση αντικειμένων, άνοιγμα-κλείσιμο, τύλιγμα-ξετύλιγμα-ξέφτισμα, κινήσεις αυτοεξυπηρέτησης και καλλωπισμού. Χρήση εργαλείων: ψαλίδι, μαχαίρι, σφυρί, πένσα, κατσαβίδι. Συναρμολογήσεις: puzzle, συναρμολογούμενα παιχνίδια. Ασκήσεις συλλογής και διαχωρισμού διαφόρων αντικειμένων. Π.χ. συλλογή καρπών, μολυβιών, καρφιών κτλ. Χρησιμοποίηση γραφικών μέσων π.χ. δακτυλομπογιές, μολύβια, μαρκαδόροι, στυλό, κιμωλίες, Γυμναστική καρπού-δακτύλων, παιχνίδια σκιών με τα χέρια,

παίξιμο μουσικών οργάνων. Κινήσεις οπτικοκινητικού συντονισμού. Π.χ. πέταγμα-πιάσιμο μπάλας, παιγνίδι πιγκ πόνγκ, βόλεϋ, μπάσκετ, ποδόσφαιρο κτλ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προκαταρκτικά στάδια Γλώσσας-Μαθηματικών

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Προαναγνωστικό στάδιο	Να αντιλαμβάνεται οπτικά ερεθίσματα.	Παρατήρηση, ονομασία αντικειμένων, εικόνων, σχεδίων και σχημάτων και επισημάνση ομοιοτήτων και διαφορών. Π.χ. το παιδί βλέπει κάρτες με γεωμετρικά σχήματα και βρίσκει τα όμοια.
	Να αντιλαμβάνεται ακουστικά ερεθίσματα.	Ασκήσεις διάκρισης φυσικών και τεχνητών ήχων. Παιγνίδια εντοπισμού της ηχητικής πηγής. Π.χ. το παιδί απαντά όταν καλείται με το όνομα του. Αναγνωρίζει την κόρνα αυτοκινήτου που περνά έξω από το σχολείο κ. τ. λ.
	Να προσέχει οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα.	Επαναλήψεις με ορισμένη ή τυχαία σειρά ακολουθίας λέξεων, αντικειμένων κ.τ.λ. που βλέπει ή ακούει. Π.χ. “σχολείο, σπίτι, δρόμος, τώρα”, “μολύβι, παπούτσι, βάζο νερό” κ. α.
	Να θυμάται άμεσα οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα.	Ασκήσεις μνήμης, με σειρές από οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα. Π.χ. σειρές εικόνων, σχεδίων, σχημάτων, αριθμών, φθόγγων, συλλαβών και λέξεων.
	Να συνδέει τον προφορικό με το γραπτό λόγο	Παραγωγή και γραφή στον πίνακα προτάσεων. Ασκήσεις κατανόησης της χωροχρονικής σχέσης των λέξεων. Π.χ. το παιδί ταυτίζει λέξεις με αντικείμενα, γράφει το όνομα του στον πίνακα κ. ά.
	Να αγαπά το βιβλίο	Διάβασμα από ενήλικα στα παιδιά εικονογραφημένων βιβλίων. Συλλογή δικών τους εργασιών σε dossier με μορφή βιβλίου κ.τ.λ.

2. Προγραφικό στάδιο.	Να βιώνει διαδρομές.	Εκτέλεση διαδρομών που έχουν σχεδιαστεί στο έδαφος ως σχήματα γραμμών, γεωμετρικών σχημάτων και γραμμάτων. Π.χ. το παιδί περπατά πατώντας ένα, ένα τα γράμματα του ονόματος του.
	Να χρησιμοποιεί γραφικά μέσα	Γραφή σχεδίων, σχημάτων, γραμμάτων κ. τ. λ. με ποικίλα γραφικά μέσα, π.χ. δακτυλομπογιές, πινέλα, μαρκαδόροι, μολύβια, κιμωλίες.
	Να γράφει με τη σωστή φορά.	Εκτέλεση διαδρομών με το δείκτη του δεξιού ή του αριστερού χεριού, αναλόγως. Π.χ. το παιδί γράφει με το δάκτυλο σε χαρτί ή σε αδρή επιφάνεια από αριστερά προς τα δεξιά, από πάνω προς τα κάτω και από κάτω προς τα πάνω. Π.χ. το παιδί συμπληρώνει εικόνες ενώνοντας διακεκομμένες γραμμές ή τελείες.
3. Προμαθηματικό στάδιο	Να προσανατολίζεται στο χώρο και στο χρόνο.	Ασκήσεις-παιγνίδια με τις έννοιες πάνω-πάνω από, κάτω-κάτω από, πριν-πριν από, μετά-μετά από, δίπλα, περίπου, ανάμεσα κτλ. Μετρήσεις μεγεθών, χώρου, χρόνου βάρους, όγκου.
	Να συγκρίνει μεγέθη	Ασκήσεις-παιγνίδια μέτρησης, ζύγισης και σύγκρισης, με βάση τις έννοιες: ίσο, μεγαλύτερο από, μικρότερο από, βαρύ-βαρύτερο από, ελαφρύ-ελαφρύτερο από. Π.χ. το παιδί μετρά και συγκρίνει ξυλάκια, κύβους κ.α., ζυγίζει φρούτα στη ζυγαριά κτλ.
	Να ταξινομεί αντικείμενα.	Ταξινομήσεις αντικειμένων, σχημάτων κτλ. με βάση το χρώμα, το σχήμα, το μέγεθος κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί ταξινομεί ξύλινους πολύχρωμους κύβους, με βάση το χρώμα, το χρώμα και το μέγεθος κτλ.
	Να βάζει αντικείμενα σε σειρές.	Σειροθέτηση αντικειμένων με ανιούσα ή κατιούσα τάξη και με κριτήριο το μέγεθος, το ύψος και το πάχος. Π.χ. το παιδί βάζει σε σειρά κούκλες με βάση το ύψος, το μέγεθος κτλ.

	Να αντιστοιχίζει αντικείμενα.	Αντιστοιχίσεις αντικειμένων ένα προς ένα, π. χ. ανθοδοχεία και λουλούδια.
	Να γνωρίζει το αμετάβλητο της ύλης.	Ασκήσεις-παιγνίδια μετασχηματισμού και διατηρήσεις της ύλης με διάφορα υλικά (π. χ. άμμο, νερό, πλαστελίνη κ. α.) Π.χ. το παιδί βάζει χρωματιστό νερό σε ποτήρια ίσων διαστάσεων και μετά το ίδιο νερό σε ποτήρια διαφορετικών διαστάσεων. Κάθε φορά παρατηρεί και σημειώνει τη στάθμη του νερού.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Συναισθηματική οργάνωση

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Η αυτοεικόνα	Να αγαπά και να φροντίζει τον εαυτό του.	Ασκήσεις καθημερινής περιποίησης και φροντίδας του εαυτού του. Π.χ. το παιδί αγαπά και φροντίζει την καθαριότητα και την υγιεινή: των δοντιών, των χεριών, των ποδιών, των μαλλιών του κ.τ.δ.
	Να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τα προβλήματα του.	Ασκήσεις αποδοχής της στήριξης και της βοήθειας που του δίνεται. Π.χ. το παιδί δέχεται να παρακολουθήσει υποστηρικτικά εξατομικευμένα διδακτικά προγράμματα στην ειδική τάξη, συνεργάζεται με τον λογοπεδικό, τον φυσικοθεραπευτή κ.α.
	Να έχει θετικό αυτοσυναίσθημα.	Ασκήσεις αποδοχής των φυσικών αδυναμιών και της χρήσης τεχνικών μέσων. Π.χ. το παιδί ξέρει το πρόβλημα του, μαθαίνει και δέχεται να φορά σιδεράκια για να ισιώσουν τα δόντια του, “σαμάρι” στην πλάτη, ανατομικά παπούτσια, γυαλιά κ.α., για να διορθώσει μια φυσική δυσκολία του.
2. Ενδιαφέρον για μάθηση	Να ενδιαφέρεται για νέες πληροφορίες.	Ασκήσεις ανεύρεσης και συλλογής νέων πληροφοριών, για διάφορα θέματα. Π.χ. το παιδί ψάχνει σε βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά κ.τ.ο. και βρίσκει πληροφορίες για τη ζωή του Μ. Αλεξάνδρου.

	Να συνειδητοποιήσει τη σπουδαιότητα της μάθησης.	Ασκήσεις αξιολόγησης και εκτίμησης των μαθησιακών δεδομένων. Π.χ. το παιδί αξιολογεί και εκτιμά τα μαθησιακά δεδομένα που περιλαμβάνονται στην ενότητα "Ο Μότσαρτ", (η μουσική, η προσπάθεια του στη ζωή, τα έργα του κ.α.).
3. Συνεργασία με άλλους	Να συμμετέχει σε σχολικές δραστηριότητες	Ασκήσεις κοινής εργασίας στη ζωγραφική, στο κολάζ, στην αριθμητική, στη γυμναστική κ.α
	- Να συμμετέχει σε εξωσχολικές δραστηριότητες.	Π.χ. το παιδί συνεργάζεται με συμμαθητές του και κάνει κολάζ με θέμα "η γειτονιά μας". – Συμμετοχή σε γιορτές συμμαθητών, επισκέψεις σε μουσεία με τους γονείς, εκδρομές, κατασκήνωση .κ. α. Π.χ. παίζει μπάσκετ στο γήπεδο της γειτονιάς του, ανταποκρίνεται στις προσκλήσεις των συμμαθητών του όταν το καλούν σε πάρτι κτλ

II. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ανάγνωση-Γραφή

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Μηχανισμός ανάγνωσης και γραφής	Να αναγνωρίζει, να εκφέρει και να γράφει τα φωνήεντα.	Ασκήσεις-παιγν. αναγνώρισης, εκφοράς και γραφής των φωνηέντων. Π.χ. το παιδί αναγνωρίζει, λέει και γράφει στον πίνακα, στο χαρτί, με πλαστελίνη φωνήεντα που του ζητούνται.
	Να αναγνωρίζει, να εκφέρει και να γράφει τα σύμφωνα.	Ασκήσεις-παιγν. αναγνώρισης, έκφρασης και γραφής των συμφώνων. Π.χ. το παιδί αναγνωρίζει, λέει και γράφει στον πίνακα, στο χαρτί, με πλαστελίνη σύμφωνα που του ζητούνται.
	Να διαβάζει, να αναλύει και να συνθέτει συλλαβές.	Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης συμφώνων με φωνήεντα και παραγωγής συλλαβών, π. χ. με=με, λα=λα κα=κα, το=το κτλ.

	Να διαβάζει και να γράφει λέξεις.	Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης συλλαβών και παραγωγής λέξεων, π.χ. νερό=νερό, μα μα=μαμά κτλ.
	Να διαβάζει και να γράφει προτάσεις.	Ασκήσεις-παιγνίδια σύνδεσης λέξεων και παραγωγής προτάσεων. Π.χ. νερό θέλω=θέλω νερό. Κατίνα, Η, καλή, είναι=Η Κατίνα είναι καλή
	Να διαβάζει, να κατανοεί και να γράφει απλό κείμενο μέχρι 5 στίχους.	Ασκήσεις ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου. Π.χ. το παιδί διαβάζει ένα κείμενο και ο δάσκαλος ζητά να πει ό,τι κατάλαβε ή κάνει ερωτήσεις για να διαπιστώσει αν το παιδί κατάλαβε ή όχι το νόημα. Ο δάσκαλος διηγείται μια σύντομη ιστορία και ζητά από το παιδί να γράψει με 5 προτάσεις ό,τι κατάλαβε κτλ.
2. Ο γραπτός λόγος ως μέσον επικοινωνίας	Να διαβάζει κείμενα, με κανονικό ρυθμό και χωρίς λάθη.	Σιωπηρή ή μεγαλόφωνη ανάγνωση κειμένου. Π.χ. το παιδί διαβάζει κείμενα από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες κ.τ.ο. Ο δάσκαλος ελέγχει την άρθρωση, το ρυθμό, την ταχύτητα, τα λάθη κτλ.
	Να κατανοεί και να αποδίδει το περιεχόμενο κειμένου.	Ασκήσεις ανάγνωσης κειμένου και απόδοσης του περιεχομένου του. Π.χ. το παιδί διαβάζει το παραμύθι "Τα τρία γουρουνάκια" και λέει τι κατάλαβε ή βάζει τίτλο σε ένα κείμενο που διάβαζε κτλ.
	Να γράφει κείμενο	Αντιγραφή και γραφή με υπαγόρευση κειμένου, γραπτή περιγραφή εικόνας, ολοκλήρωση ημιτελών ιστοριών κ. α. Π.χ. το παιδί γράφει για την άνοιξη βλέποντας μια εικόνα της φύσης και την άνοιξη.
	Να γράφει ό,τι σκέφτεται τηρώντας τους συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες.	Τήρηση ημερολογίου, "σκέφτομαι και γράφω" κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί κρατεί ημερολόγιο της ανάπτυξης του φασολιού που έχει φυτέψει στη γλάστρα.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Μαθηματικά

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Βασικές μαθηματικές έννοιες και πράξεις	Να μετρά και να αισθητοποιεί τους αριθμούς ως το 100.	Ασκήσεις μέτρησης και αισθητοποίησης των αριθμών από το 1 ως το 100 με αντικείμενα. Π.χ. το παιδί μετρά 10 ξυλάκια ή τουβλάκια και να βάζει μέσα σε κουτί. Μετρά ανά 10 τα τουβλάκια μέχρι να φτάσει στο 100 και στη συνέχεια φτιάχνει ένα κατασκευαστικό σύνολο, για παράδειγμα, ένα αεροπλάνο.
	Να μετρά και να αισθητοποιεί τους αριθμούς ως το 1.000	Ασκήσεις μέτρησης και αισθητοποίησης των αριθμών μέχρι το 1.000 με αντικείμενα και σύμβολα. Π.χ. το παιδί αριθμεί μετρώντας φασόλια που βάζει ή βγάζει ένα ένα σε ένα σακούλι. Φτιάχνει δέκα ίσα σύνολα με 100 ξυλάκια κάθε φορά.
	Να βρίσκει το $\frac{1}{2}$ και το $\frac{1}{4}$.	Ασκήσεις και παιχνίδια διαίρεσης αντικειμένων, φρούτων κτλ. σε δύο ή τέσσερα κομμάτια. Π.χ. το παιδί κόβει ένα μήλο στη μέση και το μαχαίρι. Κόβει με το ψαλίδι ένα φύλλο χαρτί σε τέσσερα κομμάτια κ.τ.ο.
	Να χρησιμοποιεί το μέτρο.	Ασκήσεις μέτρησης μήκους με δεκαδικούς αριθμούς. Π.χ. το παιδί μετρά, σημειώνει και λέει το μήκος του τετραδίου του, του θρανίου του κτλ. Μετρά το ύψος του κουκλοθέατρου, το δικό του ύψος κ.α.
	Να γνωρίζει τα είδη των γραμμών.	Ασκήσεις και παιχνίδια ανίχνευσης πάνω σε ευθείες, τεθλασμένες, ανοιχτές και κλειστές γραμμές. Π.χ. τα παιδιά περπατούν πάνω σε τεθλασμένη γραμμή το ένα πίσω από το άλλο, δίνουν τα χέρια και πιάνονται σε κύκλο κτλ.
	Να λέει την ώρα.	Ασκήσεις και παιχνίδια (ταυτίσεις, ντόμινο, πάζλ, ρυθμικά κ.α.), με λεξιλόγιο της ώρας (ώρα, μισή, λεπτά κτο). Π.χ. “το κουρδιστό ρολόι”. Κάθε παιδί είναι μια ώρα. Ένα παιδί στέκεται στη μέση του κύκλου και κάνει με τα χέρια του τους δείκτες.

	Να λέει τις μέρες, τους μήνες και τις εποχές.	Ασκήσεις και παιχνίδια χρόνου. Π.χ. το παιδί δείχνει στο ημερολόγιο ή γράφει στον πίνακα την ημέρα, το μήνα, το έτος (Σήμερα είναι Τρίτη 5 Μαΐου 1995).
	Να υπολογίζει το βάρος.	Ασκήσεις και παιχνίδια ζύγισης αντικειμένων σε ζυγαριά. Π.χ. το παιδί παίζει τον μανάβη και τους πελάτες. Πουλά και αγοράζει μήλα, πατάτες, μπανάνες (1 κιλό μήλα, μισό κιλό μπανάνες κ).
	Να μετρά και να υπολογίζει τα χρήματα.	Ασκήσεις και παιχνίδια μέτρησης και υπολογισμού χρημάτων. Π.χ. το παιδί πληρώνει ότι αγοράζει από το κυλικείο του σχολείου (ένα κουλούρι, κάνει 50 δραχμές, δίνω ένα πενήνταρικο κτο). Κάνει ταυτίσεις βάζοντας καρτέλες με τιμές στα είδη του παντοπωλείου της τάξης κτλ
2. Μαθηματικές πράξεις	Να κάνει πρόσθεση και αφαίρεση.	Ασκήσεις αισθητοποίησης της πρόσθεσης και της αφαίρεσης, με αντικείμενα και αριθμούς. Π.χ. το παιδί προσθέτει ή αφαιρεί φρούτα (π. χ. έχω 10 μήλα τρώω τα 4, πόσα μήλα έχω τώρα στο καλάθι;). Κάνει πρόσθεση και αφαίρεση οριζόντια (8+6=, 15+23=, 9-4=, 100-55=κτλ) και κάθετα $\begin{array}{r} 8 \\ +6 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 15 \\ +23 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 9 \\ -4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 100 \\ -55 \\ \hline \end{array}$
	Να κάνει πολλαπλασιασμό και διαίρεση.	Ασκήσεις και προβλήματα αισθητοποίησης του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης, με αντικείμενα και αριθμούς π.χ. $5 \times 3 =$, $24 \times 12 =$, $15 : 3 = 5$ $24 : 3 = 8$ 3×12 Πήρα 3 κουλούρια, με 50 δρχ. το ένα. Πόσα χρήματα θα δώσω στο κυλικείο; Μοιράζαμε 10 μπάλες σε 5 παιδιά, δίνοντας από 1 σε κάθε παιδί μέχρι να τελειώσουν και μετρούμε πόσες μπάλες έχει κάθε παιδί.
	Να λύνει προβλήματα	Προβλήματα με αγοραπωλησία αντικειμένων, υπολογισμού χρόνου, διαχείρισης χρημάτων, αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, κ.τ.ο. Π.χ. το παιδί

επισκέπτεται το σούπερ μάρκετ και αγοράζει πράγματα που έχει προηγουμένως καταγράψει σε χαρτί. Πληρώνει στο ταμείο, ελέγχει τα ρέστα, κρατεί την απόδειξη στο πορτοφόλι, μετρά τα χρήματα που του έμειναν και σημειώνει σε ένα τετράδιο τα χρήματα που του έμειναν.

III. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αυτονομία

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Αυτοεξυπηρέτηση	Να φροντίζει την ατομική του υγεία.	Δραστηριότητες ατομικής υγιεινής. Π.χ. περιποίηση του σώματος: πλύσιμο χεριών, καθαριότητα και περιποίηση προσώπου, πλύσιμο δοντιών, περιποίηση μαλλιών, λουτρό, ντους. Χρήση προσωπικών ειδών υγιεινής: ατομική πετσέτα, σαπούνι, οδοντόκρεμα – οδοντόβουρτσα, χτένι, βούρτσα μαλλιών, κρέμες, καλλυντικά. Αυτόνομη χρήση τουαλέτας (toilet training).
	Να ντύνεται και να ξεντύνεται.	Ντύνεται με τα κατάλληλα ρούχα, ανάλογα με την εποχή και τις καιρικές συνθήκες. Φροντίζει για την καθαριότητα των ρούχων και αλλάζει τακτικά εσώρουχα και κάλτσες. Μαθαίνει να δένει τα κορδόνια των παπουτσιών. Μαθαίνει να αγοράζει τα ρούχα του και τα παπούτσια του. Μαθαίνει να επιλέγει τα κατάλληλα μεγέθη και φροντίζει για την περιποίηση και την τακτοποίηση τους.
	Να τρώει μόνο του.	Πλύνει τα χέρια του πριν και μετά το φαγητό. Κάθεται σωστά στο τραπέζι. Χρησιμοποιεί σωστά το πιρούνι, το κουτάλι, το μαχαίρι, το ποτήρι, και την πετσέτα.
	Να φροντίζει τη διατροφή του.	Πλύνει και καθαρίζει τα φρούτα και τα λαχανικά. Παρασκευάζει απλά φαγητά και ροφήματα. Δίνει παραγγελίες σε εστιατόρια και

		ζαχαροπλαστεία. Φροντίζει για τη σωστή διατροφή του. Αποφεύγει την υπερβολική κατανάλωση γλυκών και τροφίμων κτλ.
2. Προφύλαξη από κινδύνους.	Να κυκλοφορεί στο δρόμο με ασφάλεια.	Δραστηριότητες κυκλοφοριακής αγωγής. Το παιδί μαθαίνει τα βασικά· σήματα οδικής κυκλοφορίας, τους φωτεινούς σηματοδότες, τους κανόνες ασφαλούς οδήγησης ποδηλάτου και την ασφαλή διέλευση οδών κτλ
	Να χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς.	Το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς: στάσεις προορισμοί δρομολογίων, εισιτήρια, σωστή συμπεριφορά, αυτονομία της μετακινήσεις από και προς το σχολείο και στο χώρο εργασίας.
	Να προφυλάσσεται από κινδύνους μέσα στο σχολείο και στο σπίτι.	Δραστηριότητες και ασκήσεις προφύλαξης από κινδύνους εσωτερικού χώρου. Το παιδί μαθαίνει να προφυλάσσεται από επικίνδυνες ουσίες (π. χ. απορρυπαντικά, καυστικά υγρά, εντομοκτόνα, δηλητήρια, τοξικές ουσίες), από τη χρήση οινοπνευματωδών ποτών, ναρκωτικών ουσιών, καπνού κτλ.
	Να προφυλάσσεται από κινδύνους σε χώρους έξω από το σχολείο και το σπίτι.	Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί μαθαίνει να προφυλάσσεται από: Ατυχήματα (πχ. ηλεκτροξία, εγκαύματα, πτώσεις, τραυματισμούς από αιχμηρά αντικείμενα κτλ). Τις συνέπειες της παρατεταμένης έκθεσης στον ήλιο, στο κρύο και στην υγρασία. Την επαφή με τα ζώα (π. χ. το παιδί πλένει τα χέρια του όταν χαϊδέψει ένα ζώο). Την κατανάλωση αλλοιωμένων φαγητών κτλ.
	Να ζητάει και να προσφέρει βοήθεια, όταν χρειάζεται.	Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί μαθαίνει: Να καλεί στο τηλέφωνο την άμεση δράση, την πυροσβεστική υπηρεσία, τις πρώτες βοήθειες κτλ. Να γνωστοποιεί τα συμπτώματα πόνου και αδιαθεσίας. Να αντιμετωπίζει μικροατυχήματα (π. χ. τραύμα, έγκαυμα, τσίμπημα εντόμων, αιμορραγία μύτης). Να καλεί τον δάσκαλο όταν ένας μαθητής χτυπήσει. Να χρησιμοποιεί το φαρμακείο του σχολείου, όταν χρειάζεται κτο.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κοινωνική συμπεριφορά

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Διαπροσωπικές σχέσεις	Να είναι καθαρό.	Το παιδί διατηρεί καθαρά: Το σώμα, το πρόσωπο, τα χέρια, τα νύχια, τη μύτη, τα ρούχα, το μπουφάν, το πουκάμισο, το παντελόνι, τις κάλτσες, τα εσώρουχα κ. τ. ο). Τα πράγματα του (σάκα, τετράδια, βιβλία κ. ά.). Το θρανίο του. Το σχολείο. Το δωμάτιο του, την τουαλέτα κτλ.
2. Συνεργασία με τους άλλους.	Να εκφράζει φιλικά αισθήματα προς τους άλλους.	Το παιδί πλησιάζει με χαμόγελο και φιλική διάθεση τα άλλα παιδιά στο σχολείο, στο πάρκο, στη γειτονιά. Π.χ. Προσκαλεί παιδιά στο σπίτι του όταν κάνει πάρτι, για παιγνίδι κτλ ή στο διάλειμμα για να παίξουν ή στο γήπεδο να παίξουν ποδόσφαιρο κτλ.
	Να βοηθά τους άλλους όταν έχουν ανάγκη.	Δανείζει τα πράγματα του στα άλλα παιδιά όταν τα χρειάζονται. Βοηθά τα άλλα παιδιά να κάμουν μια εργασία όταν δυσκολεύονται. Βοηθά έναν ηλικιωμένο να περάσει το δρόμο όταν ανάβει ο πράσινος σηματοδότης κτλ.
	Να παίζει τηρώντας τους κανόνες του παιγνιδιού.	Οργάνωση και εκτέλεση παιγνιδιών, με τα οποία το παιδί ασκείται στην τήρηση των κανόνων, π. χ. “Τα σκλαβόπουλα”, “τυφλόμυγα” κτλ
	Να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων.	Δραστηριότητες λήψης αποφάσεων στην τάξη. Π.χ. το παιδί ψηφίζει με κάλπες όταν εκλέγουν αντιπρόσωπο της τάξης, ψηφίζει με ανάταση του χεριού και βγάζουν την καλύτερη ζωγραφιά στην τάξη, συζητά και αποφασίζουν όλοι μαζί το μέρος που θα προτείνουν να πάνε εκδρομή κτλ
3. Κανόνες καλής συμπεριφοράς.	Να αναλαμβάνει τις ευθύνες του.	Συλλογικές και ατομικές δραστηριότητες με υπεύθυνη συμμετοχή και δράση Π.χ. το παιδί αναλαμβάνει να κάμει μια εργασία κολάζ, να οργανώσουν μια εκδήλωση, αναλαμβάνοντας υπεύθυνα ορισμένες υποχρεώσεις,

		αναλαμβάνει τις ευθύνες του για τυχόν ανεπιθύμητη συμπεριφορά ή αταξία ή ζημιές που γίνονται στην τάξη κτλ.
	Να είναι ευγενής όταν επικοινωνεί με άλλους.	Με σχεδιασμένες δραστηριότητες το παιδί μαθαίνει: Να είναι ευγενικό και να χρησιμοποιεί τις λέξεις “ευχαριστώ”, “παρακαλώ”, “συγνώμη” όταν επικοινωνεί με το προσωπικό του σχολείου, με τους ανθρώπους της γειτονιάς ή της πολυκατοικίας του, με τα άλλα παιδιά του σχολείου και τους συμμαθητές του, με τους υπαλλήλους των καταστημάτων που ψωνίζει (π.χ. περίπτερο, σούπερ μάρκετ). Να διατυπώνει με διακριτικότητα και ευγένεια τις απόψεις του όταν είναι διαφορετικές από τις απόψεις των συνομηλητών του κτλ
	Να εκτελεί πρόθυμα τις εντολές ή οδηγίες που του δίνονται.	Δραστηριότητες-ασκήσεις εκτέλεσης οδηγιών: Το παιδί παίζει παιχνίδια εκτέλεσης εντολών και μηνυμάτων. Π.Χ. “Πήγαινε στο γραφείο και φέρε μια καρέκλα”, “Φώναξε τον Μιχάλη”, “Δίπλωσε το χαρτί στη μέση και μετά ξαναδίπλωσέ το”, “Πήγαινε να πλύνεις τα χέρια σου” κ.τ.ό.
4. Σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων	Να περιμένει τη σειρά του για να μιλήσει.	Δραστηριότητες και ασκήσεις, με τις οποίες το παιδί μαθαίνει: Να μη διακόπτει τους άλλους όταν μιλούν. Να ζητά την άδεια για να μιλήσει στην τάξη. Να περιμένει τη σειρά του για να ‘ μιλήσει όταν γίνεται συζήτηση στην τάξη κτλ.
	Να σέβεται τη γνώμη των άλλων.	Το παιδί ασκείται: Να ακούει με προσοχή τα άλλα παιδιά όταν μιλούν και να σέβεται τις απόψεις που διατυπώνουν. Να συζητά τα θέματα της τάξης ή του σχολείου και να ανταλλάσσει απόψεις για τη λήψη των αποφάσεων, χωρίς να δυσανασχετεί, όταν ακούει απόψεις που διαφέρουν από τις δικές τους.
	Να εκτιμά την εργασία των άλλων.	Η τάξη εκτελεί ατομικές ή ομαδικές εργασίες, τις οποίες το παιδί σχολιάζει και εκτιμά με διακριτικότητα. Πχ. αναγνωρίζει και σημειώνει την εργασία

		των άλλων παιδιών όταν συνεργάζονται για να φτιάξουν μια εργασία κολάζ, εκφράζει με διακριτικότητα την εκτίμηση του για εργασίες που εκτελούν άλλα παιδιά και καλείται να τις αξιολογήσει κ.α.
	Να διεκδικεί τα δικαιώματά του με διακριτικότητα.	Το παιδί μαθαίνει να διεκδικεί τα δικαιώματά του με ευγένεια και διακριτικότητα. Π.χ. κρατά τη σειρά του. Λέει στο συμμαθητή του που θέλει να περάσει μπροστά να περιμένει τη σειρά του. Διεκδικεί με ευγένεια τη σειρά του στην τραμπάλα, στην κούνια κτλ.
	Να αναγνωρίζει “το δικό μου” και “το δικό σου”.	Το παιδί, ανάμεσα από πολλά σχολικά ή ατομικά πράγματα (π.χ. μολύβια, σβηστήρες, μπουφάν κτό) αναγνωρίζει και παίρνει τα δικά του ή δίνει τα δικά τους στα άλλα παιδιά. Δίνει στα άλλα παιδιά πράγματα τους που βρίσκει (π.χ. στο πάτωμα), ή τα δείχνει και ρωτά τίνος είναι για να τους τα δώσει ή τα παραδίδει στον υπεύθυνο για τα απολεσθέντα. Παίρνει το παλτό του ή το μπουφάν του από τις κρεμάστρες της τάξης και δίδει π.χ. στη Μαρία, το δικό της που είναι κρεμασμένο δίπλα στο δικό του κτλ
	Να δέχεται την αποτυχία.	Το παιδί, μέσα από δραστηριότητες ατομικές και ομαδικές, μαθαίνει ότι είναι ανθρώπινο να κάνει λάθη και να αποτυγχάνει, αρκεί να αναγνωρίζει τα λάθη του και να τα διορθώνει. Π.χ. Συζητά τις διεργασίες ζωγραφικής, εκτιμά τις αδυναμίες του και αντιλαμβάνεται ότι όλα τα παιδιά έχουν δυσκολίες και κάνουν λάθη. Καλλιεργείται η αντίληψη ότι είναι φυσικό να μην τα καταφέρνει πολύ καλά σε μια περιοχή, ενώ είναι καλύτερα σε κάποια άλλη. Έτσι επέρχεται η συναισθηματική εξισορρόπηση και η απαραίτητη αυτοπεποίθηση.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προσαρμογή στο περιβάλλον

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1 . Το φυσικό περιβάλλον.	Να παρατηρεί το φυσικό περιβάλλον.	Το παιδί, στα πλαίσια εκδρομών και επισκέψεων στη φύση, σε μουσεία κ.τ.ο. ή με τη βοήθεια εποπτικών μέσων (χάρτες, μακέτες, προπλάσματα, εικόνες κ. α), παρατηρεί: α) Το γεωφυσικό περιβάλλον (θάλασσα, βουνό πεδιάδα, ποταμός, κτλ) β) Τα ζώα και τα φυτά της περιοχής του. γ) Τα φυσικά φαινόμενα (βροχή, αέρας, αστραπή, κεραυνός κτλ).
2. Το κοινωνικό περιβάλλον.	Να περιγράφει στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.	Το παιδί μετά από παρατήρηση ή με βάση τα προσωπικά του βιώματα, περιγράφει στοιχεία του γεωφυσικού περιβάλλοντος, ζώα φυτά κ. α. Π.χ. περιγραφή του σκύλου τους ή άλλου ζώου (χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τροφή, ανάπτυξη, αναπαραγωγή, σχέση με τα πρόσωπα της οικογένειας κτλ).
	Να ερμηνεύει στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.	Το παιδί συζητά, αναλύει και ερμηνεύει διάφορα φυσικά φαινόμενα (π.χ. βροχή, θερμοκρασία), την αναπαραγωγή και ανάπτυξη των ζώων και των φυτών κτλ.
	Να αγαπά το φυσικό περιβάλλον και να ενδιαφέρεται εμπράκτως για τη διατήρησή του.	Επισκέψεις, παρατηρήσεις, συζητήσεις, αναλύσεις για: Τη σημασία του φυσικού περιβάλλοντος στη ζωή του ανθρώπου. Τις συνέπειες από την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και την υποχρέωση και τους τρόπους προστασίας του φ. π. Π.χ. Το παιδί επισκέπτεται το πάρκο της περιοχής του ή ένα δάσος, καταγράφει τρόπους προστασίας του πράσινου, ενώ τα ίδια συνηθίζουν να μη το καταστρέφουν.
	Να ξέρει το χώρο της κοινότητας που ζει.	Το παιδί, με επισκέψεις και άλλους τρόπους γνωρίζει: Κεντρικά σημεία και τις υπηρεσίες της κοινότητας: πλατείες, δρόμοι, εκκλησία, κοινοτικό ή δημοτικό κατάστημα, ταχυδρομείο, πυροσβεστική, υπηρεσία (περίπτερο, φούρνος σουπερμάρκετ), λαϊκή αγορά κ.α. Μετακινείται μέσα στην κοινότητα

		<p>πεζή ή με μέσα συγκοινωνίας. Κάνει χρήση των υπηρεσιών της κοινότητας, π.χ. του ταχυδρομείου, της πυροσβεστικής υπηρεσίας, των πρώτων βοηθειών κτλ. Εξοικειώνεται με τη σύγχρονη τεχνολογία (πχ. χρήση ανελκ., Η/Υ, καρτοτηλεφώνου κτλ).</p>
	<p>Να συμμετέχει στην πολιτιστική ζωή της κοινότητας.</p>	<p>Στο σχολείο οργανώνονται και πραγματοποιούμε με τα παιδιά εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου (πχ. θεατρικές, μουσικές, χορευτικές, εκθέσεις ζωγραφικής κα). Επίσκεψεις σε μουσεία όπου το παιδί συμμετέχει στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα. Επίσης παρακολουθεί και συμμετέχει ενεργά στις εκδηλώσεις της κοινότητας (εθνικές γιορτές, παρελάσεις, χορωδίες, γιορτές της άνοιξης κ.α.).</p>
	<p>Να συμμετέχει στη θρησκευτική ζωή της κοινότητας.</p>	<p>Δραστηριότητες κατανόησης και αποδοχής των χριστιανικών αρχών, της αγάπης και του αλληλοσεβασμού. Π.χ. το παιδί πηγαίνει στην εκκλ., κοινωνεί, μαθαίνει να κάνει τον σταυρό του και να προσεύχεται.</p>
	<p>Να γνωρίζει τις σχέσεις αγοριού-κοριτσιού.</p>	<p>Παιγνίδια και ντοκιμαντέρ με θέματα σεξουαλικής αγωγής και σχέσης των ετερόφυλων, Πχ. Τα παιδιά μιλούν για τη γιορτή των ερωτευμένων, παρακολουθούν εκδηλώσεις για το Aids, μαθαίνουν τους κινδύνους των σεξουαλ. σχέσ., τη χρήση του προφυλακτ. κ.α.</p>
	<p>Να γνωρίζει να χρησιμοποιεί τον ελεύθερο χρόνο.</p>	<p>Το παιδί μαθαίνει να οργανώνει και να χρησιμοποιεί σωστά τον ελεύθερο χρόνο του κάνοντας δημιουργικές δραστηριότητες, Π.χ. ακούει μουσική, ζωγραφ., καλεί στο σπίτι του άλλα παιδιά παίζει επιτραπέζια παιχνίδια ή πικ-πογκ, ή συζητά θέματα που το ενδιαφέρουν, ή πηγαίνει στο πάρκο της γειτονιάς και βλέπει τα ζώα και τα πουλιά που υπάρχουν εκεί ή οργανώνει παιγν. (πχ. ποδόσφ., μπάσκετ, βόλει),ή κάνει περιπάτους κτλ.</p>

IV. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αισθητική αγωγή-Τέχνες

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Χειροτεχνικές δραστηριότητες	Να γνωρίζει τα μέσα και τα υλικά.	Δραστηριότητες προσέγγισης και γνωριμίας των μέσων και των υλικών που χρησιμοποιεί. στις χειροτεχνικές δραστηριότητες. Το παιδί βλέπει, πιάνει, συζητά και γνωρίζει τα μέσα και τα υλικά, π.χ. Χρώματα: δακτυλομπογιές, πλαστικά χρώματα, τέμπερες, ακουαρέλες, μαρκαδόρους, χρωματιστά μολύβια, κηρομπογιές κ. α. Διάφορα είδη χαρτιού: κόλες γλασέ, γκοφρέ, χαρτόνι, ρολό χαρτιών, χαρτί περιτυλίγματος, εφημερίδες, περιοδικά κ.α. Διάφορα είδη ξύλου: σανιδάκια, μαλακά ξυλάκια, πήχεις, φλοιοί δένδρων κόντρα πλακέ, κ α. Είδη πλαστικής: πηλός, πλαστελίνη, γύψος, κόλλα, χαρτοπολτός, άμμος, ζυμάρι, κ.α. Διάφορα νήματα και υφάσματα. Κούτες, τενεκεδάκ., πλαστικά μπουκάλια, βότσαλα, κοχύλια, όσπρια, μεταλλικά πώματα, ξύσματα μολυβιού, μακαρόνια, ρύζι, χαλκός, μαλλί, σύρμα, κ.α.
	Να γνωρίζει τεχνικές επεξεργασίας των υλικών.	Δραστηριότητες σχετικές με: « Τη ζωγραφική-ιχνογραφία: ελεύθερη και κατευθυνόμενη έκφραση με σχέδιο κ' χρώματα ? Χαρτοκοπτική: κόψιμο χαρτιού με ψαλίδι σε διάφορα σχέδια και σχήματα. ? Κολάζ: συνθέσεις με τη χρήση κόλλας και άχρηστων υλικών από εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες, υφάσματα, όσπρια κ.α. ? Υφαντική: χαρτοϋφαντική με χρήση λωρίδων χαρτιού, υφαντική με μαλλί και κουρέλια κ.α. ? Κεραμική: Κατασκευή διαφόρων ειδών από πηλό με διακόσμηση. ? Πλαστική: διάφορες κατασκ. με πλαστελίνη, πηλό, ζυμάρι κ.τ.ό. ? Διάφορες κατασκευές: χαλκογραφία, πυρογραφία, βιτρώ, συνθέσεις με κουτιά, κούκλες, δακτυλόκουκλες, μάσκες, καπέλα κτλ.
2. Θεατρικό παιχνίδι και δραματοποίηση.	Να χρησιμοποιεί ποικίλες μορφές	Δραστηριότητες θεατρικής έκφρασης όπως: ? Θεατρικό παιχνίδι: πχ. ο Πινόκιο. ? Παντομίμα: . Κουκλοθέατρο: Με κούκλες, δακτυλόκουκλες,

	θεατρικής έκφρασης.	μαριονέτες, φιγούρες του καραγκιόζη κ.α. ? Θεατρικές παραστάσεις: Τα παιδιά οργανώνουν διάφορες θεατρικές παραστάσεις, με την ευκαιρία εθνικών εορτών, πολιτιστικών εκδηλώσεων κτλ. ετοιμάζουν τα σκηνικά, τα κοστούμια κ.α.
	Να εκφράζεται με δραματοποίηση	Δραστηριότητες με τις οποίες το παιδί υποδύεται ρόλους, π.χ. αναπαράσταση σκηνών από την καθημερινή ζωή ή γεγονότων, τα οποία περιλαμβάνονται σε κείμενα, όπως είναι οι μύθοι του Αισώπου, τα παραμύθια που χορεύουν κ.α., και συνδέονται με διάφορους διδακτικούς στόχους.
	Να βιώνει ήχους και ρυθμούς από τον περιγύρο.	Ηχητικά παιχνίδια και ασκήσεις αναγνώρισης και διάκρισης ήχων, καθώς και αναγνώρισης των χαρακτηριστικών του ήχου και τήρησης του ρυθμού. Π.χ. το παιδί ακούει, αναγνωρίζει, διακρίνει και μιμείται ήχους και ρυθμούς.
	Να συνδέει τη μουσική με την κίνηση	Μουσικοκινητικές και χορευτικ. δραστηριότητες, όπως: Δραματοποίηση παραμυθιού με συνοδεία μουσικής. Το παιδί χορεύει παραδοσιακούς χορούς, αυτοσχεδιάζει ακούγοντας ένα μουσικό κομμάτι, μαθαίνει τον βηματισμό της παρέλασης με τύμπανο, λέει μουσικοκινητικά τραγούδια, Π.χ. "χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπά" κ. α.
3. Μουσική	Να παίζει μουσική	Το παιδί παίζει μουσική με μουσικά όργανα εμπορίου (π.χ. φλογέρα, μαράκες, κουδουνάκια, μεταλλόφωνο, ξυλόφωνο κ. ά.), αυτοσχέδια (π.χ. ξυλάκια, κουτάλια, τρίγωνα κ. ά.), ή δικής τους κατασκευής ατομικά ή ομαδικά.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ελεύθερος χρόνος

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
---------	-------------------	----------------

1. Τηλεόραση	Να γνωρίζει πότε θα δει τηλεόραση.	Το παιδί μαθαίνει να ανοίγει την τηλεόραση όταν έχουν τελειώσει τις δουλειές τους. Π.χ. παρακολουθεί μια αγαπημένη του σειρά το απόγευμα αφού έχει φάει και έχει μαζέψει το τραπέζι.
	Να γνωρίζει τι θα δει.	Επιλογή αγαπημένων τηλεοπτικών εκπομπών. Π.χ. το παιδί κοιτάζει το πρόγραμμα της TV σε περιοδικά και εφημερίδες, κόβει τη φωτογραφία που αναφέρεται στην εκπομπή που θέλει να δει, την κολλά σε ένα τετράδιο και σημειώνει την ημέρα της εβδομάδας, το κανάλι και την ώρα που θα δει τη συγκεκριμένη εκπομπή.
	Να γνωρίζει πόσο χρόνο διαθέτει για τηλεόραση.	Το παιδί οργανώνει και προγραμματίζει το χρόνο που διαθέτει για τηλεόραση με βάση και το πρόγραμμα μαθημάτων, καθώς και τις σχολικές και άλλες εργασίες που έχει να κάμει. Π.χ. ώρα 5 μ. μ: Τα δεινοσαυράκια". Μαθαίνει ότι μετά το τέλος του προγραμματισμένου χρόνου για τηλεόραση, κλείνει την τηλεόραση χωρίς διαμαρτυρίες
2. Άλλα μέσα (ραδιόφωνο, μαγνητόφωνο κ. τ. λ.)	Να συζητά γι' αυτό που βλέπει στην τηλεόραση.	Το παιδί συζητά, σχολιάζει και κρίνει αυτά που βλέπει στην τηλεόραση. Π.χ. συζητά στην τάξη ή/και στο σπίτι για τον ποδοσφαιρικό αγώνα που παρακολούθησε, ασκεί κριτική για το διαιτητή και τα επεισόδια βίας που ξέσπασαν σης κερκίδες, μιλεί για τον παίκτη που προτιμά, περιγράφει με χειρονομίες και κινήσεις με το σώμα πώς αυτός παίζει στο γήπεδο κ.τ.ό.
	Να ακούει επιλεγμένες ραδιοφωνικές εκπομπές.	Επιλογή από το πρόγραμμα ραδιοφώνου εκπομπών που θέλουν να ακούσουν. Π.χ. το παιδί διαλέγει και ακούει σε συνέχειες ένα λογοτεχνικό βιβλίο που διαβάσει μια αγαπημένη του ηθοποιός.
	Να ακούει τη μουσική που το ευχαριστεί.	Το παιδί φτιάχνει την προσωπική μουσική κασετοθήκη ή δισκοθήκη του και επιλέγει κάθε φορά και ακούει τη μουσική και τα τραγούδια που του αρέσουν, Π.χ. ελαφρά ελληνική μουσική, δημοτικά τραγούδια, νησιώτικα

		τραγούδια κτλ.
	Να κάνει συλλογές αντικειμένων.	Ταξινομήσεις αντικειμένων και δημιουργία συλλογών. Π.χ. το παιδί κάνει συλλογή με σπιρτόκουτα, με κάρτες λουλουδιών, με κοχύλια της θάλασσας κ.τ.λ.
3. Παιγνίδια	Να παίζει επιτραπέζια παιγνίδια.	Παιγνίδια με κάρτες, ζάρια, κλεψύδρα χρόνου. Π.χ. δυο παιδιά παίζουν “το φιδάκι”, τέσσερα παιδιά παίζουν με τραπουλόχαρτα, ένα παιδί συνθέτει ένα μεμο-παζλ, δύο παιδιά παίζουν “τον γκρινιάρη” κ. α.
	Να κάνει σπορ.	Δραστηριότητες και ασκήσεις με ομαδικά παιγνίδια με μπάλα (π.χ. μπάσκετ, ποδόσφαιρο, τένις), τρέξιμο, πήδημα, ορειβασία, κολύμπι, ψάρεμα, περπάτημα κτλ. Π.χ. το παιδί συμμετέχει σε μια εκδρομή στην Πάρνηθα, σε μια επίσκεψη στον Άγιο Κοσμά για άθληση κ. α.
4. Συμμετοχή στις δραστηριότητες της Κοινότητας.	Να συμμετέχει σε δραστηριότητες με οικολογικό περιεχόμενο.	Δραστηριότητες προστασίας και αύξησης του πρασίνου, καθαριότητας κτό. Π.χ. το παιδί συμμετέχει σε δενδροφυτεύσεις σε εκστρατείες καθαριότητας του πάρκου της γειτονιάς, της παραλίας κ.τ.ο.
	Να συμμετέχει σε εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου.	Συμμετοχή στις πολιτιστικές εκδηλώσεις της κοινότητας με ομάδες θεάτρου, κουκλοθεάτρ., καραγκιόζη, χορωδίας, χορού κ.α. Π.χ. το παιδί χορεύει παραδοσιακούς και λαϊκούς χορούς στη γιορτή της άνοιξης που οργανώνει ο δήμος.
	Να συμμετέχει στην κατασκήνωση.	Συμμετοχή στις τοπικές κατασκηνώσεις και στις δραστηριότητες που οργανώνονται σ’ αυτές. Π.χ. το παιδί για δυο εβδομάδες ζει μακριά από τους γονείς του, γνωρίζει καινούργιους φίλους, μοιράζεται το χώρο για ύπνο, για μπάνιο, για φαγητό, για παιχνίδι κτλ, συμμετέχει σε ομαδικά παιγνίδια, στον καθαρισμό του χώρου της κατασκήνωσης κτλ.

1. ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προ-επαγγελματικές δεξιότητες

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Τα εργαλεία	Να γνωρίζει τα εργαλεία και τα υλικά.	Το παιδί γνωρίζει: α) Τα εργαλεία (π.χ. σφυρί, κοπίδι, τανάλια, πένσα, πριόνι, ψαλίδι, κατσαβίδι, φτυάρι, τσάπα, κασμάς, τρυπάνι, ηλεκτρικό πριόνι, αργαλειός, ραπτομηχανή κ.α.) β) Τα υλικά (π. χ. ξύλα, νήματα, υφάσματα, μέταλλα, χαρτί, πηλός κ.α.)
2. Πρακτικές δεξιότητες	Να χρησιμοποιεί τα εργαλεία και τα υλικά.	Το παιδί χρησιμοποιεί εργαλεία: το πριόνι για να κόψει ξύλο, το σφυρί για να καρφώσει καρφιά, το κατσαβίδι για να βιδώσει βίδες κ.τ.ό. Χρησιμοποιεί υλικό: ξύλο για να κατασκευάσει ένα κρεβάτι, πηλό για να κάμει κεραμικά, υφάσματα για να κάμει κούκλες κ.α.
	Να προφυλάσσεται από τους κινδύνους.	Το παιδί φορά γάντια, γυαλιά, ποδιά, μάσκα αναπνοής κ.τ.ό, όταν κόβει ή επεξεργάζεται ξύλα, τοξικά υλικά κ.α. Πιάνει με στεγνά χέρια τα ηλεκτρικά εργαλεία. Προστατεύει τα μάτια του από σκόνη, ρινίσματα σιδήρου, τοξικές ουσίες, έντονο φως, (π. χ. οξυγονοκόλ.) κτλ.
	Να κάνει εργασίες κηπουρικής.	Δραστηριότητες καθαρισμού και περιποίησης του κήπου. Π.χ. το παιδί μαζεύει φύλλα, πέτρες, ξερά λουλούδια, ποτίζει με το λάστιχο ή το ποτιστήρι, σκάβει, φυτεύει, σκαλίζει, κλαδεύει, βοτανίζει τον κήπο κτό. Φροντίζει τις τριανταφυλλιές, κουρεύει το γκαζόν, μεταφέρει το καρότσι με τα εργαλεία καθαρίζει και τακτοποιεί τα εργαλεία, ασπρίζει με τη βούρτσα τις γλάστρες κ.α.
	Να κάνει αντικείμενα με πηλό.	Το παιδί ασκείται να ετοιμάσει τον πηλό και κάνει δραστηριότητες διαμόρφωσης της μάζας του. Π.χ. το παιδί πιάνει με τα χέρια τον πηλό, τον βρέχει, τον ζυμώνει,

		κατασκευάζει ένα τασάκι με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων, πλάθει χρησιμοποιώντας τροχό ένα βάζο κτλ. Έπειτα ψήνει τα αντικείμενα που φτιάχνει στο φούρνο, τα βάφει με ειδικά βερνίκια και τα βάζει στην έκθεση του σχολείου
3. Συμπεριφορά στην εργασία.	Να κάνει κατασκευές με ξύλο.	Το παιδί κάνει διάφορες ξυλουργικές στον ξυλουργικό πάγκο, με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων (μέτρο, γωνία, σφυρί, πλάνια, λίμα, σφιχτήρα, πένσα, τρυπάνι, κόφτη κ. ά.). Π.χ. το παιδί στερεώνει ένα ξύλο στον πάγκο, το κόβει με το πριόνι στα μέτρα που έχει σημειώσει, το ροκανίζει με την πλάνη, τριβει τις άκρες με γυαλόχαρτο και μετά κολλά κατάλληλα τα ξύλα, καρφώνει με το σφυρί, στοκάρει τις τρύπες, και κάνει ένα δίσκο σερβιρίσματος. Τον βάφει και τον βάζει στην έκθεση του σχολείου.
	Να ράβει και να κεντά.	Άσκηση σε απλής μορφής κέντημα και ράψιμο π.χ. α. Κέντημα: Σταυροβελονιά, γκομπλέν, ριζοβελονιά, κοφτό κ. α β. Ράψιμο: Τρύπωμα, στρίφωμα, ράψιμο κουμπιού κα.
	Να υφαίνει στον αργαλειό.	Διάφορες εργασίες υφαντικής (μάζεμα νήματος, κουβάρια, κόμποι, υφάδι, στημόνι, σαΐτα κτλ.). Π.χ. το παιδί δένει δέκα στημόνια, κάθετα σε ένα τελάρο 45 χ 60 cm , περνά την κλωστή με τη σαΐτα εναλλάξ μέσα-έξω μέχρι να φτάσει στη μια άκρη και συνεχίζει από την αντίθετη πλευρά (δεξιά/αριστ.). Όταν τελειώνει δένει τα κρόσσια, κόβει τα στημόνια κα; βγάζει το υφαντό που έχει φτιάξει από το τελάρο.
	Να ξέρει και να αναγνωρίζει την αξία της εργασίας.	Συζήτηση, αξιολόγηση και εκτίμηση της εργασίας, με βάση επισκέψεις σε εργοστάσια, βιοτεχνίες κ.τ.ό, ή φιλμ (π. χ. βιντεοταινίες), που συνδέονται με χώρους εργασίας και παραγωγής. Π.χ. Το παιδί επισκέπτεται εργοστάσιο παιγνιδιών, παρατηρεί τις εργασίες που γίνονται, συζητά με το προσωπικό για την εργασία και επεξεργάζεται τις πληροφορίες και τα υλικά που συγκεντρώνει, συνδέοντας τα με την αξία της εργασίας.

	Να έχει καλές διαπροσωπικές σχέσεις.	Το παιδί χαιρετά τους εργάτες και τους Προϊσταμένους, όταν έρχεται και όταν φεύγει, σέβεται τους ανθρώπους που συνεργάζεται (συνάδελφοι, απλοί συνεργάτες, προϊστάμενοι, πελάτες κ. ά.).
	Να έχει καλές συνήθειες εργασίας.	Το παιδί φορεί τη φόρμα εργασίας, διατηρεί το χώρο καθαρό, καθαρίζει και τακτοποιεί τα εργαλεία όταν τελειώνει την εργασία του, προσέχει την ατομική του καθαριότητα κτλ.
	Να εκτιμά την εργασία που κάνει.	Το παιδί εκτιμά ποιοτικά και ποσοτικά την εργασία του με βάση το χρονοδιάγραμμα και τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί. Π.χ. Ζωγραφίζει με πινέλο ένα αυγό, το διακοσμεί με μια μαργαρίτα και αξιολογεί ποιοτικά και ποσοτικά (ταχύτητα εκτέλεσης) το αποτέλεσμα της εργασίας του.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Επαγγελματικός προσανατολισμός

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1. Πρόσβαση στην αγορά εργασίας.	Να γνωρίζει τα επαγγέλματα.	Το παιδί γνωρίζει τα επαγγέλματα μέσα από βιβλία, τραγούδια κ.τ.ό. Π.χ. αγοράζει φρούτα από το μανάβικο της γειτονιάς, εφημερίδες και περιοδικά από το περίπτερο. Επισκέπτεται τη λαϊκή αγορά και αγοράζει μπανάνες, φρούτα κ. α. Μιλεί με τους εμπόρους. Ρωτά πώς προμηθεύονται τα προϊόντα που πουλούν, πώς τα φέρνουν στη λαϊκή κτλ. Ρωτούν τον ηλεκτρολόγο και τον υδραυλικό για τα εργαλεία που έχουν στην τσάντα τους, παρακολουθούν το σφίξιμο μιας βρύσης, την αλλαγή μιας ηλεκτρικής λάμπας. Οι δραστηριότητες αυτές επαναλαμβάνονται με επισκέψεις στο ιατρείο της περιοχής τους, στο ταχυδρομείο και αλλού
2. Κανόνες εργασίας.	Να γνωρίζει την αμοιβή του.	. – Με τις παραπάνω δραστηριότητες και συζητήσεις στην τάξη μαθαίνει ότι: Σε κάθε εργασία αντιστοιχεί μια αμοιβή (π. χ. μεροκάματα, μισθός, αποζημίωση

		κτλ). Κάθε φορά που πληρώνεται μετρά τα χρήματα που παίρνει και διαβάζει την απόδειξη που υπογράφει. Μαθαίνει επίσης, ότι συμφωνεί με τον εργοδότη κάθε πότε θα πληρώνεται (πχ. μεροκάματο, δεκαπενθήμερο, μηνιαίο μισθό κτλ.) και υπογράφει συμβόλαιο ή συμφωνητικό κ.τ.ό.
	Να επιλέγει το επάγγελμα του.	Το παιδί περιγράφει διάφορα επαγγέλματα, συζητά τι επάγγελμα θα κάνει όταν μεγαλώσει, λέει τους λόγους για τους οποίους προτιμά ένα συγκεκριμένο επάγγελμα κτλ.
	Να τηρεί τους όρους εργασίας.	Το παιδί μαθαίνει να έρχεται και να φεύγει στην ώρα του, να χτυπά κάρτα, να εργάζεται χωρίς άσκοπες διακοπές και καθυστερήσεις κτλ.
	Να διατηρεί την εργασία του.	Το παιδί εκτελεί με ενδιαφέρον την εργασία που αναλαμβάνει και τη συνεχίζει, χωρίς να τη διακόπτει ή να αναζητά άλλη ! δουλειά, όταν δεν υπάρχουν σοβαροί λόγοι.
	Να γνωρίζει την κοινωνική ασφάλιση και τη σημασία της.	Το παιδί μαθαίνει τι είναι το βιβλιάριο υγείας και πώς το χρησιμοποιεί. Επισκέπτεται φαρμακεία και αγοράζει φάρμακα με βιβλιάριο ασθένειας, μαθαίνει να χρησιμοποιεί το βιβλιάριο ασθένειας στο νοσοκομείο κ.τ.ό. Συζητά για το Ταμείο Ανεργίας, για τη σύνταξη κτλ.)
	Να προγραμματίζει την άδεια του.	Το παιδί επισκέπτεται χώρους εργασίας και συζητά με τους εργαζόμενους τις διαδικασίες των αδειών και των διακοπών τους. Στην τάξη παίζει παιχνίδια ρόλων εργαζομένων και εργοδοτών, κάνει αιτήσεις αδειών και οργανώνει τις διακοπές του (πότε, πότε, πώς με πόσα χρήματα κτλ.)

Άρθρο 2

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από το σχολικό έτος 1996 -1997. Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Διατάγματος.

Αθήνα, 23 Αυγούστου 1998

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘ.Π.Θ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ